

Informovanost studentů pomáhajících profesí o supervizi

Gabriela Valášková

Bakalářská práce
2016

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav pedagogických věd

akademický rok: 2015/2016

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Gabriela Valášková**
Osobní číslo: **H13223**
Studijní program: **B7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Sociální pedagogika**
Forma studia: **kombinovaná**

Téma práce: **Informovanost studentů pomáhajících profesí o supervizi**

Zásady pro vypracování:

Zpracování rešerše a studium odborné literatury.

Vymezení terminologie a teoretických východisek z oblasti supervize a pomáhajících profesí.

Příprava metodiky empirické části, zpracování projektu výzkumu a stanovení výzkumného problému.

Realizace kvantitativního výzkumu formou dotazníku.

Zpracování a vyhodnocení získaných dat, včetně jejich interpretace.

Prezentace výsledků výzkumu, jejich shrnutí a doporučení pro praxi.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

BÄRTLOVÄ, Eva. Supervize v sociální práci. Ústí nad Labem: FSE UJEP, 2007. ISBN 978-80-7044-952-3.

GÉRINGOVÄ, Jitka. Pomáhající profese. Praha: Triton, 2011. ISBN 978-80-7387-394-3.

HAWKINS, Petr a Robin SHOET. Supervize v pomáhajících profesích. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-715-9.

CHRÄSKA, Miroslav. Metody pedagogického výzkumu, základy kvantitativního výzkumu. Praha: Grada, 2007.

ISBN 978-80-247-1369-4.

MATOUŠEK, Oldřich. Metody a řízení sociální práce. Praha: Portál, 2013. ISBN 978-80-262-0213-4.

Vedoucí bakalářské práce:

Mgr. Michaela Vaško

Ústav zdravotnických věd

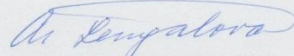
Datum zadání bakalářské práce:

6. ledna 2016

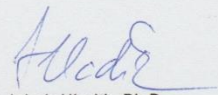
Termín odevzdání bakalářské práce:

27. dubna 2016

Ve Zlíně dne 6. ledna 2016

doc. Ing. Anežka Lengálová, Ph.D.
děkanka

Mgr. Jakub Hladík, Ph.D.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně 25.4.2016

✓

..... Kateřina Gabrila

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevydělčně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.

3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jim dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlédá k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Předmětem bakalářské práce je zjistit, do jaké míry jsou studenti pomáhajících profesí seznámeni se supervizí. Práce je rozdělena na dvě části, a to na část teoretickou a praktickou. V teoretické části vymezuje problematiku supervize a výčet základních pojmů z této oblasti. Dále pak charakterizuje pomáhající profese a pomáhající pracovníky. Praktická část odpovídá na hlavní výzkumnou otázku „Jak jsou studenti pomáhajících profesí informováni o supervizi?“. Dále zjišťuje, zda studenti znají supervizi z teoretického nebo i z praktického hlediska, a jaké jsou jejich postoje k supervizi. Pro dosažení cíle práce je použita kvantitativní metoda sběru dat formou dotazníkového šetření. V závěru práce jsou prezentovány a interpretovány výsledky výzkumu.

Klíčová slova: supervize, supervizor, supervizant, pomáhající profese, pomáhající pracovník

ABSTRACT

The subject of this bachelor thesis is to determine, to what extent the students of the helping professions, are familiar with the concept of supervision. The thesis is divided into two parts, theoretical and practical. The theoretical part defines the issues of supervision and a list of basic concepts in this area. Furthermore, it characterizes the helping professions and the helping workers. The practical part analyzes the information obtained from the questionnaire survey. Answers the question of whether students of the helping professions are adequately informed about the supervision and whether they understand and it from a theoretical or a practical point of view. Also, what are their view of the supervision. At the end of this thesis is shown and analysed the survey.

Keywords: supervision, supervizor, supervised, helping professions, helping worker

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucí práce Mgr. Michaele Vaško za ochotu a cenné rady při zpracování této bakalářské práce. Také děkuji všem studentům Univerzity Tomáše Bati, kteří se podíleli na realizaci mého průzkumného šetření. V neposlední řadě patří dík mé rodině a mým dětem za lásku, trpělivost a podporu, kterou mi poskytovali po celou dobu studia.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	9
I TEORETICKÁ ČÁST	11
1 SUPERVIZE	12
1.1 DEFINICE SUPERVIZE	12
1.2 CÍLE SUPERVIZE	13
1.3 FUNKCE SUPERVIZE	14
1.4 DRUHY SUPERVIZE	15
2 SUPERVIZNÍ PROCES	18
2.1 OSOBA SUPERVIZORA	18
2.2 OSOBA SUPERVIZANTA	20
2.3 SUPERVIZNÍ VZTAH	20
2.4 SUPERVIZNÍ KONTRAKT	21
2.5 ETIKA V SUPERVIZI	22
3 POMÁHAJÍCÍ PROFESE	24
3.1 VYMEZENÍ POJMU POMÁHAJÍCÍ PROFESE	24
3.2 PRACOVNÍK V POMÁHAJÍCÍCH PROFESÍCH	25
3.3 MÍSTO SUPERVIZE V POMÁHAJÍCÍCH PROFESÍCH	26
3.4 STUDENTI POMÁHAJÍCÍCH PROFESÍ UNIVERZITY TOMÁŠE BATI	27
II PRAKTICKÁ ČÁST	29
4 VÝZKUM	30
4.1 CÍL VÝZKUMU	30
4.2 VÝZKUMNÉ OTÁZKY	30
4.3 DRUH VÝZKUMU A VÝZKUMNÁ METODA	31
4.3.1 Dotazník	31
4.3.2 Sběr a zpracování dat	32
4.4 VÝZKUMNÝ VZOREK	32
4.5 VYHODNOCENÍ VÝSLEDKŮ VÝZKUMU	33
5 SHRUTÍ VÝSLEDKŮ VÝZKUMU A INTERPRETACE DAT	55
ZÁVĚR	58
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	59
SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK	62
SEZNAM GRAFŮ	63
SEZNAM TABULEK	64
SEZNAM PŘÍLOH	65

ÚVOD

Každý z nás se s nimi prakticky denně setkává a bere je jako samozřejmost. Mnohdy si ani neuvědomujeme, jak je jejich práce náročná. Mluvíme o lékařích, zdravotních sestřách, učitelích, sociálních pracovnících a dalších, kteří pracují v pomáhajících profesích. Snaží se, aby kvalitně a smysluplně pomáhali druhým lidem. Na tyto profese jsou v dnešní době kladeny čím dál větší nároky, nejen po stránce odbornosti, ale i odvedené práce. Pokud v této sféře nepracujete, málokdy si uvědomíte, jaké tato práce může s sebou nést nároky a problémy různého typu. Jejich práci a situaci, ve které se ocitnou, každý z nich může vnímat rozdílně. Vyrovnávají se s ní odlišně a u každého má jinou váhu. Pomoci pracovníkům pomáhajících profesí se vyrovnat nejen se stresem a pracovními problémy, ale i s jejich profesionálním vývojem a seberozvojem může supervize.

Já sama jsem se ve svém zaměstnání se supervizí setkala a zpočátku jsem v ní neměla důvěru. Byla to pro mne zcela neznámá oblast, se kterou jsem se v té době nesetkala ani teoreticky při studiu na vysoké škole. Během prvních dvou měsíců jsem ale zjistila, že mi pomáhá a stávala jsem se čím dál otevřenější při řešení pracovních situací. Supervize také pomáhala kolektivu jako celku. Došlo k vyřešení některých napjatých vztahů mezi kolegyňami a na pracovišti se zlepšila atmosféra. Do průběhu supervize však vstoupily letní prázdniny a s příchodem nového školního roku již nedošlo k jejímu obnovení. Supervize ze strany vedení nebyla nadále podporována. Supervizorem byla kolegyně na pracovní pozici metodika, a ta je i nadále ochotna individuální supervize poskytnout. Pokud tedy mám pracovní problém, mohu se na ni obrátit a pomůže mi najít řešení. Bohužel v kolektivu zůstaly některé záležitosti nedořešené, a to se odráží i na pracovní atmosféře. Touto prací bych chtěla zvětšit zájem studentů o supervizi nejen z teoretického, ale i praktického hlediska.

Bakalářská práce je rozdělena na pět kapitol. Teoretická část obsahuje tři kapitoly a seznamuje nás se supervizí, supervizním procesem a pomáhajícími profesemi. První kapitola definuje supervizi a její cíle. Vysvětluje funkce, druhy a metody, které se v supervizi používají. Druhá kapitola se zabývá supervizním procesem. Objasňuje osobu supervizora, supervizní vztah a kontrakt. Věnuje se také supervizi v organizaci a etikou, která má být dodržována. Třetí kapitola vymezuje pojmy pomáhající profese a pracovník v pomáhajících profesích, supervizi v pomáhajících profesích a studentům Univerzity Tomáše Bati. Praktická část obsahuje dvě kapitoly. Čtvrtá kapitola se zabývá výzkumným šetřením, které se týká informovanosti studentů pomáhajících profesí o supervizi. Pomocí metody kvantita-

tivního výzkumu formou dotazníku byli osloveni studenti kombinovaného studia Fakulty humanitních studií Univerzity Tomáše Bati. Závěrečná pátá kapitola shrnuje výsledky dotazování studentů a interpretuje data.

Má práce by měla poskytnout odpověď na otázku, zda jsou studenti pomáhajících profesí dostatečně informováni o supervizi, zda se s ní již setkali v praxi a podnítit jejich zájem o ni.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 SUPERVIZE

Supervize se v souvislosti s pomáhajícími profesemi stává pomalu, ale jistě, součástí běžné praxe a je využívána pro podporu pracovníků v pomáhajících profesích. Ti se tak lépe vyrovnávají s náročností svého zaměstnání a s požadavky na ně kladenými. Mnohdy si tyto pracovníci již neumí představit svou práci bez její podpory. Často se ale stává, že správnou podstatu supervize chápou jen ti, kteří se s ní v nějaké formě již prakticky setkali.

Kapitola supervize je věnována vysvětlení základních pojmů z této oblasti. Zaměřuje se na definici supervize, jejím cílům, funkcím, typům a metodám. Snaží se o objasnění, o co v supervizi jde a jak funguje.

1.1 Definice supervize

Slovo supervize bylo převzato z anglického supervision. Anglický výraz se zpočátku vztahoval na jakoukoli situaci, v níž zkušenější osoba dohlíží na jinou osobu při vykonávání nějaké činnosti (Havrdová a Hajný, 2008, s. 17). Původ slova lze najít v jazyce latinském. Předpona *super* znamená „výše“ nebo „přes“ a kořen *videre* znamená „hledět, vidět, zírat“. Během let se názor na supervizi vyvíjel a v dnešní době se již neklade důraz na kontrolu. Bártlová (2007, s. 6) i nadále vidí supervizi na stupnici od kontroly k pomoci.

Odborná literatura poskytuje velké množství definic pojmu supervize. Jako jednu z prvních definic supervize vyjádřil Ztshel v roce 1953 (in Maroon, Matoušek a Pazlarová, 2007, s. 10), kde supervizi popisuje jako specifickou dohodu, která obsahuje vzájemný emocionální vztah vzhledem k tomu, že se dotýká pocitů supervizora i supervizanta. Supervize a její vedení tak ovlivňuje obě strany.

Koláčková (in Matoušek, 2003, s. 349) charakterizuje tento pojem takto: „Supervize je celoživotní forma učení zaměřená na profesní rozvoj dovedností a kompetenci supervidovaných, při níž je kladen důraz na aktivaci jejich vlastního potenciálu v bezpečném a tvořivém prostředí. Z institucionálního hlediska je supervize profesionálním postupem pozorování, reflexe profesní praxe i postgraduálního vzdělávání.“ Matoušek (2003, s. 351) dále dodává, že supervize je nezbytná k rozvoji osobnosti sociálního pracovníka, ale i jako preventivní prostředek negativních jevů, které jsou spojené s pomáhajícími profesemi.

Hess (in Hawkins a Shohet, 2004, s. 59) definuje supervizi jako „čistou mezilidskou interakci, jejímž obecným cílem je, aby se jedna osoba, supervizor, setkala s druhou osobou, supervidovaným, ve snaze zlepšit schopnost supervidovaného účinně pomáhat lidem.“

Kalina (2003, s. 134) popisuje supervizi jako proces, který zkoumá konkrétní pracovní otázky účastníků, ale i spolupráci mezi osobami v různých rolích a postaveních, s různými pracovními úkoly. Cílem supervize je tak zlepšení pracovního prostředí, dané situace, organizačních schopností a určení správných kompetencí, které odpovídají daným úkolům.

„Supervize je odborná činnost, při níž supervizor podporuje, vede a posiluje pracovníka, skupiny nebo týmy v pomáhající profesi k tomu, aby dosáhl(i) určitých organizačních, profesionálních a osobních cílů“ (Havrdová a Hajný, 2008, s. 40).

Pokud shrneme uvedené definice, tak pomocí supervize můžeme zajistit kvalitní práci v pomáhajících profesích. Tím jak supervize pracovníky podporuje, vede a vzdělává, umožňuje jim zodpovědně a efektivně pracovat, profesionálně růst a náležitě využít svých znalostí, dovedností a postojů.

1.2 Cíle supervize

Budeme-li chtít něčeho dosáhnout, je důležité znát cíl, který bude korespondovat s potřebami supervizantů. Základním cílem supervize je zajištění dobré kvality služeb klientům. To lze dosáhnout pomocí podpory pracovníků prostřednictvím supervize.

„Obecnými cíly jsou zlepšení kvality práce a podpora profesionálního růstu. Konkrétní cíle jsou ovlivněny celkovým společenským odborným kontextem a požadavky organizace a jsou předmětem vyjednávání mezi supervizorem, zadavatelem supervize, zaměstnavatelem a pracovníky.“ (Havrdová a Hajný, 2008, s. 40)

Matoušek (2003, s. 352) cíl supervize definuje jako „profesionální rozvoj pracovníka, rozšiřování jeho dovedností. Souběžně s tím mu má supervize pomáhat řešit těžko řešitelné případy, má mu pomoci vyrovnat se s pracovním stresem.“

Cílem supervize podle Bártlové (2007, s. 18) je:

- rozvoj profesionalizace prostřednictvím učení, vzdělávání;
- mít se na koho obrátit s těžkostmi;
- motivovat se zkušenostmi, chybami, úspěchy druhých;
- zajištění změny reflexe práce s klientem;
- reflexe a zpracování emočních a vztahových aspektů práce;
- rozvoj osobnosti, posilování autonomie a sebevědomí;

- vyrovnání se s pracovním stresem, obrana proti vyhoření;
- přispívat při naplnění etických pravidel;
- splňovat očekávání organizace a odevzdávat kvalitní práci.

Podle Dvořáčkové (2010, s. 28) bývá hlavním cílem supervize pro zaměstnance řešení syndromu vyhoření a řešení situací v kolektivu. Supervize může též poskytovat zpětné vazby a odlišný pohled na vlastní práci. Důležité je také zjištění, že zaměstnanci bude poskytnuta pomoc při problémech, které přináší zátěž jeho profese.

Z daných definic lze usoudit, že cílem, ke kterému chceme v supervizi dojít, je nejen kvalitní služba ve prospěch klienta, ale i zdokonalení dovedností a schopností pomáhajících pracovníků nebo jako prevence před syndromem vyhoření.

1.3 Funkce supervize

Funkce supervize jsou těsně spojené s jejími cíly. Supervize může mít dle Hawkinse a Shoheta (2004, s. 60) tři funkce a to funkci vzdělávací, podpůrnou a řídicí. V průběhu supervize se její funkce mohou střídat, měly by však být rovnoměrně vyváženy a doplňovat se. Dále je uvedeno podrobné popsání jednotlivých funkcí.

Vzdělávací funkce

Lze ji také nazvat funkcí rozvojovou, formativní. Hawkins a Shohet (2004, s. 60) ji označují za funkci, kdy se rozvíjí dovednosti, postoje a schopnosti pracovníka. Děje se tak rozbořením práce pracovníka, který pomocí supervizora může lépe porozumět klientům, pochopit jejich vzájemnou interakci a uvědomit si své reakce na klienta. Zkoumá další možnosti, které mohou nastat při podobné situaci, vyhodnocuje je a hledá řešení.

Z pohledu účelu by vzdělávací prvek supervize měl hlavně zlepšit odbornou schopnost pracovníka při jeho práci s klientem. Naučit zdokonalit jeho dovednosti, postoje a také reflexi sebe sama (Havrdová a Hajný, 2008, s. 52).

„Vzdělávací funkce supervize spočívá v začlenění znalostí, dovedností a hodnot do pojetí sebe sama jako odborníka a do pracovního stylu, který je v souladu se znalostmi, dovednostmi a hodnotami, které definují sociální práci jako profesi“ (Hawkins a Shohet, 1989; Hamilton, 1983; in Maroon, Matoušek a Pazlarová, 2007, s. 16).

Podpůrná funkce

Lze ji také nazvat funkcí restorativní. Zmíněná funkce jen reaguje na fakt, že pokud se pracovník účastní důvěrné práce s klientem, je vystaven emocím klienta. Sám pracovník se s tímto faktem musí vypořádat, naučit se jej zvládat (Hawkins a Shohet, 2004, s. 60).

„Účelem podpory v supervizi je povzbuzení k překonání překážek, budování dobrého vztahu a atmosféry, posílení a zplnomocnění supervizanta“ (Havrdová a Hajný, 2008, s. 52).

Řídící funkce

Lze ji také nazvat funkcí normativní, administrativní, kontrolní, dohlížecí. Hawkins a Shohet (2004, s. 60) ji označují za stránku kontroly kvality. U pracovníka může dojít k lidskému selhání, a proto je potřeba mít někoho, kdo se na jeho práci podívá z jiného pohledu.

„Supervizor by měl podporovat supervizanty, plánovat práci, vytvářet rozvrhy a přidělovat jednotlivým pracovníkům případy přiměřeně jejich schopnostem“ (Mordock, 1990; Walsh, 1990; in Maroon, Matoušek a Pazlarová, 2007, s. 18).

1.4 Druhy supervize

V literatuře se můžeme setkat s různými druhy, typy či modely supervize, které se vzájemně překrývají a doplňují.

Jedno z možných dělení uvádí Havrdová a Hajný (2008, s. 47) a to podle toho kdo je supervizor, s kým je supervize prováděna, čeho se supervize týká, jaký je přístup k supervizi nebo jak často je prováděna.

Faktor autority – kdo supervizi provádí

- a) externí – supervizor není zaměstnancem organizace, omezeno křížení rolí mezi pracovníky a supervizorem, důležitá autorita supervizora
- b) interní – provádí ji zaměstnanec organizace, mezi výhody patří dobrá znalost organizace, mezi nevýhody možný nedostatek nadhledu supervizora

Faktor role, kompetencí a vztahů – s kým je supervize prováděna

- a) individuální – kontakt s jedním pracovníkem, snaha o podporu jeho dalšího rozvoje
- b) skupinová – pracovníci s podobnými potřebami a zájmy, cílem je profesionální růst v rámci skupiny
- c) týmová – lze ji řadit ke skupinové supervizi, zahrnuje však všechny členy pracovního týmu, nerozlišuje vztahy podřízenosti a nadřízenosti, podpora činnosti týmu jako celku

Faktor zaměření – o čem supervize je

- a) případová – zaměřená na konkrétní případ, hledá řešení, další postupy a možnosti
- b) poradenská – zahrnuje možné strategie a metody práce s klientem, za účelem zvýšení profesní kompetence pracovníka
- c) programová – přímo zaměřená na pracovníky, kteří vedou konkrétní programy

Faktor přístupu – jak je supervize prováděna

- a) administrativní – tzv. kontrolní, dohled nad kvalitou práce, smyslem je motivace k dosažení cílů pracovníka
- b) výuková – zaměřená na zlepšení práce s klientem, osvojení nových dovedností a jejich uplatnění v praxi
- c) podpůrná – orientovaná na pracovníka, jeho sebehodnocení, práci s emocemi, překonávání stresu

Faktor času – kdy je supervize prováděna

- a) pravidelná – nejprospěšnější, plánovaná, zlepšuje kvalitu práce
- b) příležitostná – mimořádné případy
- c) krizová – akutní případy

Dále lze podle Jeklová a Reitmayerová (2007, s. 12) dělit supervizi

Podle osob provádějících supervizi

- a) reciproční – vzájemné konzultování dvou kolegů s podobným rozsahem zkušeností
- b) intervize – setkání skupiny bez supervizora, pracovníci mají podobné postavení, sdílejí pracovní činnost
- c) autosupervize – proces sebereflexe pracovníka, sám sobě klade otázky a hledá na ně odpovědi

Gabura a Pružinská, (1995, s. 98) dělí supervizi:

Supervize přímá a nepřímá

- a) přímá – supervizor přítomen přímo při pracovní činnosti, může aktivně zasahovat nebo plní úkol pozorovatele
- b) nepřímá – jedná na základě zprostředkovaných informací jako je rozhovor, dokumentace nebo videozáznam

V praxi se všechny výše uvedené formy supervize prolínají. Může dojít ke změnám uspořádání supervize podle potřeb organizace nebo podle potřeb aktuálnosti řešení problému. Na prvním místě musí ale stát kvalita dosažené práce, péče o pracovníka a jeho rozvoj. (Havrdová a Hajný, 2008, s. 58)

2 SUPERVIZNÍ PROCES

Supervizní proces je dlouhodobá spolupráce, která je ovlivněna jeho účastníky, a to hlavně supervizorem a supervizantem. Předpokládá aktivní přístup a zájem obou zúčastněných stran. Dalším aktérem je organizace, která je zadavatelem supervize.

„Předmětem (i subjektem) je vždy konkrétní odborník (odborníci) a jeho (jejich) odborná činnost v konkrétním kontextu. Východiskem je sdílená živá zkušenost. Smyslem a cílem jeho (jejich) supervize je, aby byl schopen (byli schopni) svou činnost dělat co nejlépe“ (Havrdová a Hajný, 2008, s. 40).

Tato kapitola je věnována procesu supervize, jeho účastníkům, superviznímu vztahu, superviznímu kontraktu, supervizi v organizaci a etickými hledisky supervize.

2.1 Osoba supervizora

Fungující a kvalitní supervize vyžaduje, aby ji vedl zkušený a schopný supervizor. Z pohledu supervizanta bývá osoba supervizora spojována s nejrůznějšími představami a očekáváními: „Mohou se objevovat představy, že supervizor je kontrolor, revizor, špion vedení anebo Ježíšek, pohádkový dědeček, popřípadě mág, který vyčaruje cokoli, aniž bychom my sami museli hnouti prstíkem (a moc se zlobíme, když to neudělá)“ (Šedivá, 2006; in Horská, 2010, s. 52). Podle Kadushina (in Matoušek, 2003, s. 358) je obraz kvalitního supervizora odvozen ze zjištění o preferencích a spokojenosti supervizantů. Poté je dobrý supervizor ten, který je supervizanty posuzován jako vyhovující, je upřednostňován, mají ho rádi a důvěřují mu.

Carifio a Hess (in Hawkins a Shohet, 2004, s. 51–53) popisují vlastnosti, které patří k osobě ideálního supervizora. Zejména empatie, umění naslouchat, porozumění, upřímnost, vřelost, sebeodhalování, flexibilita, zájem, pozornost, schopnost vidět situaci z různých úhlů pohledu, zvědavost, otevřenost, schopnost zvládat úzkost svoji i supervidovaných, humor, skromnost a trpělivost. Hovoří rovněž o specifické dovednosti, kterou nazývají „*schopnost helikoptéry*“ – schopnost přesunovat pozornost, a tak obsáhnout všechny procesy, které se v aktuální supervizi odehrávají.

Wosketová a Page (in Carroll a Tholstrupová, 2004, s. 19) definují, že supervizor „je člověk schopný nestranně, avšak zaujatě, starostlivě a se soucitem, prohlédnout terén poradenské

praxe a tudíž často postřehnout detaily, které se vznášejí v periferním vidění supervidovaného a nejsou vždy jasně a zřetelně viditelné.“

Jaklová a Reitmayerová (2007, s. 16) uvádějí, že supervizor je osoba, která nám ulehčuje řešení problémů, vede rozhovory, klade otázky, na které se snažíme najít odpověď. Vede supervizní sezení, které je zahájeno prezentací problému, a končí závěrem, kdy dochází ke shrnutí možných řešení. Umožňuje zpětnou vazbu. Poskytuje model, podle kterého se členové skupiny učí zacházet s informacemi. Pečuje o účastníky, individuálně oceňuje a podporuje členy skupiny. Vždy je profesionální, svou autoritu nezneužívá.

„Supervizor jako odborník v dané oblasti nabízí a dodává chybějící znalosti, chybějící informace, zdroje, zkušenosti, motivuje, instruuje, působí jako model, plánuje učení, volí učební situace a dává zpětnou vazbu“ (Tošner, 2013, s. 10).

Obraz dobrého, efektivního supervizora potom charakterizuje Koláčková (in Matoušek 2003, s. 358-359) následovně: Supervizor vzájemně komunikuje se supervizantem v atmosféře, která povzbuzuje vyjadřování pocitů supervizanta. Snaží se vytvořit vztah, který podporuje jeho sebevědomí a důvěru a zároveň rozvíjí jeho autonomii a vlastní názor. Způsob práce supervizora je založen na dohodě a spolupráci, čímž si zakládá se supervizantem pozitivní vztahy charakterizované pocitem bezpečí, vřelostí, empatií, respektem, podporou, flexibilitou, autenticitou a upřímností. Supervizor je obrazem odborné kompetence při pomoci supervizantům s jejich prací a sjednocuje potřeby organizace s potřebami pracovníků. Jeho úřední autorita je přiměřená, vychází z pozice supervizora a to tak, že jedná neautoritativním způsobem. Dále pěstuje odpovědnost supervizantů za jejich práci a citlivě vyhodnocuje jejich praxi, snaží se udržet rovnováhu mezi podporou a zřejmým očekáváním v souvislosti se standardy konkrétní profese. Udržuje rovnováhu mezi potřebou stability a potřebou změny v organizaci. Na supervizi se zodpovědně připravuje, je ochoten sdílet své odborné znalosti a je supervizantům po psychologické stránce dostupný a přístupný. Supervizor má být tolerantní ke konstruktivní kritice, ukazovat solidaritu a závazek k profesi, ztělesňovat hodnoty profese ve svém chování a zároveň je připraven odmítnout nepřiměřený pracovní závazek. Důležitý je jeho pozitivní přístup k sociální práci.

Havrdová a Hajný (2008, s. 82) popisují tyto základní kompetence, které by měl mít každý dobrý supervizor: Musí znát dobře praxi a otázky kvality a zároveň chápat různé stupně problémů. Umí podporovat reflexi, učení supervizantů a současně rozpoznávat napětí, obavy a nejistoty supervizantů a pomáhat je řešit souhrnně.

Z výše uvedených definic lze usoudit, že dobrý supervizor disponuje schopnostmi, dovednostmi, znalostmi a kompetencemi nejen své profesní oblasti, ale taktéž z oblasti pedagogiky, psychologie a managementu. Tyto nároky jsou vysoké a kvalitní supervizor se hledá těžko.

2.2 Osoba supervizanta

Supervize, pokud má být efektivní a účinná vyžaduje spolupráci obou zúčastněných stran. Očekávaný výsledek by měl být zřetelně formulován a obě strany by měly aktivně přistupovat k průběhu supervize.

Podle Brožové Doubkové a Thelenové (2010, s. 14) „supervidovaný musí splňovat základní kritérium účasti na supervizi, kterým je schopnost sebereflexe a otevřenost ke změně. Další důležitou podmínkou je schopnost formulovat supervizní zakázku.

Jedním se základních úkolů supervizanta je uvědomit si své potřeby, očekávání a případné meze, za které nechce jít při svém sebeotevření. Připravuje si témata, která chce řešit. (Venglářová, 2013, s. 23-24)

Havrdová a Hajný (2008, s. 82) definují kompetence supervizanta takto: Supervizant má mít připravené a jasně formulované potřeby, které očekává od supervize. Ujasnit si své téma na každé sezení a poskytovat pravdivý pohled na své problémy, účastnit se aktivně při tématech druhých a tím aktivně pracovat na sebereflexi. Být poctivý a pravdivý k procesu supervize, k supervizorovi a k ostatním členům supervize. Reagovat na podněty zevnitř i zvenku, snažit se je aktivně rozvíjet, ale zároveň chránit sebe a své hranice.

Z výše uvedeného vyplývá, že i role supervizanta je velmi rozsáhlá a náročná. Otevřít se supervizorovi i skupině vyžaduje i najít odvahu sám v sobě.

2.3 Supervizní vztah

Vzájemný vztah supervizora a supervizanta je velmi důležitý pro úspěšnou supervizi.

Podle Dvořáčkové (2010, s. 11 – 13) je důležité klást důraz na vytvoření hodnotného vztahu mezi supervizorem a supervizantem, což je základní podmínkou naplnění cílů supervize. Důležitější než dovednosti je vzájemný vztah a jeho kvalita (Hawkins a Shohet, 2004, s. 190).

Na začátku mají nejspíše vliv sympatie a zvědavost a postupně dochází ke vzniku důvěry či nedůvěry k supervizi či samotné osobě supervizora. Petterson (in Svobodová a Valášek, 2002, s. 32) jej vyjadřuje jako mezilidský vztah: „Proces supervize je založen na vzájemném vztahu, a proto má všechny vlastnosti dobrého mezilidského vztahu.“ Havrdová a Hajný (2008, s. 83) uvádí, že i vztah v supervizi má podobu lidských sympatií či nesympatií, zájmu o druhého, obav nebo zvědavosti. Zejména na počátku vznikají i u supervizora obavy z přijetí a nejistota jaké stanovisko zaujmou supervizanti k nové autoritě. Vzájemné vztahy by měly být založeny na úctě a empatii pro situaci druhého. Vyvarovat by se měly účelovosti, lhostejnosti a zlehčování problému.

Vztah se může během supervize měnit a je ovlivňován spoustou faktorů. Do supervize tak vstupuje vliv prostředí, ve kterém se supervize odehrává, téma, které je řešeno, ale také aktuální emocionální stav supervizora či supervizanta. Všechny aspekty mohou vést buď k úspěchu, nebo neúspěchu supervize.

Svobodová a Valášek (2002, s. 29) konstatují, že pokud se má mluvit o kvalitní supervizi, musí být zbavena přátelství, pracovních rolí, společenských kontaktů a milostných vztahů. Všechny tyto vztahy mohou poškodit nejen účastníky supervize, ale i samotnou supervizi a její průběh.

„Rámcově lze kompetence a odpovědnost supervizora a supervidovaných formulovat takto: supervizor má odpovědnost spíše za proces supervize (bezpečí, atmosféra, tvořivost, rovnocennost...), supervizant za přinesený obsah (případ, téma...)“ (Standardy kvality sociálních služeb - Výkladový sborník pro poskytovatele 2008, s. 156).

2.4 Supervizní kontrakt

Jako jeden z hlavních nástrojů supervize je supervizní kontrakt, který objasňuje podmínky, za kterých bude supervize probíhat. Jedná se o písemnou smlouvu, zpravidla uzavíranou mezi supervizorem, zadavatelem a supervizanty. „Kontrakt lze chápat jako užitečnou dohodu stran, které se k obsahu svobodně a vědomě rozhodly, protože je pro všechny zúčastněné výhodný“ (Koláčková in Matoušek, 2003, s. 361). Aby supervize splnila svůj účel je zapotřebí zachovat rovnocenný vztah mezi všemi zúčastněnými (Venglářová, 2007, s. 9).

Dle Hawkinse a Shoheta (2004, s. 63-65) má kontrakt zahrnovat pět důležitých oblastí:

- praktickou stránku – týká se času, místa, frekvence podmínek přerušení a placení supervize;
- hranice – mezi supervizorem a supervizantem, supervizi a terapií, etické zákony;
- pracovní spojení – výměna představ a očekávání, bezpečný prostor;
- formát sezení – domluva o podobě supervize;
- organizační a odborný kontext – odpovědnost za kvalitu supervize, očekávání zadavatele, zacházení s informacemi.

Havrdová a Hajný (2008, s. 71-72) poukazují u kontraktu na jasné vymezení, co očekávají zúčastněné strany, určení jejich odpovědnosti a bezpečné hranice společné práce. Supervizní kontrakt by měl obsahovat: Kdo zadává supervizi, kdo je supervizant a supervizor. Důležité je znát cíl supervize a za jakých podmínek bude supervize poskytována. Vymezit odpovědnost jak supervizora tak supervizanta a kdo bude dostávat informace o průběhu a výsledcích supervize. Dále jaké jsou kritéria úspěšné supervize a její časový průběh.

Supervize se vyvíjí a mění na základě zkušeností obou stran, změn požadavků supervizantů a rozvoji spolupráce. Z těchto důvodů dochází ke změnám zaměření a formy supervize, tedy je třeba změnit i kontrakt.

2.5 Etika v supervizi

V rámci supervize má etika své opodstatněné místo. Pokud dojde k narušení etických pravidel supervize, ztrácí supervizant důvěru v celý její proces.

Etika v rámci supervize je úzce spjata nejen s obecnými etickými pravidly, jako je např. Charta lidských práv, ale i etickými kodexy jednotlivých profesí. Etické zásady Evropské Asociace Supervize přijal i Český institut pro supervizi. Hlavní zásadou vycházející z preambule je kvalitní práce s klientem a etická pravidla sloužící k ochraně supervizantů a klientů. (Bártlová, 2007, s. 55).

Úlehla (2005, s. 113) vyslovil zajímavý pohled na etiku: „jaké vztahy máme k sobě, takové vztahy máme ke klientovi.“

Šimek (2004, s. 15) uvádí jak důležitá je etika nejen pro samotný supervizní proces, ale i pro důsledky práce s klienty. Etika je důležitým předpokladem pro hodnotnou supervizi.

Koláčková (in Matoušek, 2003, s. 360) považuje za základní etické zásady v supervizi: Supervizor má být užitečný, neškodit, nezneužívat a nemanipulovat s klienty.

Havrdová a Hajný (2008, s. 44) definují pravidla, kterých by se měl vyvarovat profesionální supervizor:

- neúcta vůči supervizantovi;
- zneužití moci supervizora a informací o supervizantovi;
- jakékoliv formy nátlaku, manipulace;
- přezírání supervizora;
- podlehnutí napětí a vytváření koalic;
- nezodpovědné jednání;
- střet zájmů;
- neodůvodněné prodlužování kontraktu;
- předstírání schopností a znalostí.

„Patří k profesionalitě supervizora, aby rozuměl nejen základním postojům a přístupům potřebným pro supervizi, ale také musí znát a aplikovat etické principy, na nichž dobrá praxe ve skutečnosti stojí a s nimiž padá“ (Svobodová a Valášek, 2002, s. 67).

3 POMÁHAJÍCÍ PROFESE

Snad každý ví, co si pod pojmem pomáhající profese má představit. Obtížnou životní situaci, kterou sami již nezvládáme řešit, nám pomohou překlenout právě profesionální odborníci pracující v těchto profesích. Odborníci, jejichž hlavní náplní a úkolem je pomáhat lidem.

V následující kapitole je popsána pomáhající profese, její pracovníci a supervize v pomáhajících profesích.

3.1 Vymezení pojmu pomáhající profese

Psychologický slovník (Hartl a Hartlová, 2000, s. 185) definuje pomáhající profese jako: „souhrnný název pro veškeré profese, jejichž teorie, výzkum a praxe se zaměřují na pomoc druhým, identifikaci a řešení jejich problémů a na získávání nových poznatků o člověku a jeho podmínkách k životu, tak aby mohla být pomoc účinnější.“

Podle Úlehly (2005, s. 9) jsou pomáhající profese souhrnným názvem pro profese, které svou teorií i praxí směřují k pomoci druhým a snaží se nalézt nejlepší způsoby jak podpořit druhé. Obecně mezi pomáhající profese řadíme medicínu, psychologii, pedagogiku a sociální práci, jejichž hlavním posláním je poskytování odborné pomoci (Matoušek, 2008, s. 140).

Hanáková (2007, s. 14) jednotlivé oblasti rozděluje na pomoc profesionální a dobrovolnickou, které pak dále vymezuje na pomoc přímou a nepřímou:

Pomoc profesionální

- přímá – plánovaná (pravidelná, opakující se), Ad hoc (jednorázová, krizová pomoc);
- nepřímá – podpora, vzdělávání, rozvoj pracovníků (lze zařadit i supervizi).

Pomoc dobrovolnická

- přímá – plánovaná (pravidelná, opakující se), Ad hoc (jednorázová, krizová pomoc);
- nepřímá – aktivní (spolky), pasivní (donace).

Hawkins a Shohet (2004, s. 187) uvádí: „v mnoha pomáhajících profesích spočívá ta nejtěžší a přitom současně nejprostší práce v setkávání s klienty v jejich bolesti a bezmoci.“

3.2 Pracovník v pomáhajících profesích

Pracovníci v pomáhajících profesích se vyznačují společným rysem, a to touhou pomáhat ostatním. Samotná práce s lidmi však klade velké nároky na pracovníky nejen po stránce profesionální, ale i po stránce osobnostní.

Jednat ve prospěch druhého člověka a přinášet užitek jiným Jankovský (2003, s. 42) charakterizuje jako: „spontánní ochotu být disponován pro službu druhým (bližním).“

Podle Matouška (2003, s. 52-54) je pomáhající pracovník inteligentní a snaží se o svůj sebezvoje. Po stránce osobnostní je důležitá jeho mlčenlivost, pochopení, spolehlivost a čestnost, to vše by měl klient vycítit, aby pracovník získal jeho důvěru. Nezbytnou součástí jsou i jeho komunikační dovednosti, díky kterým se vytváří pozitivní vztah mezi klientem a pracovníkem. Důležitá je empatie, schopnost vcítění se a umění naslouchat.

Kopřiva (2000, s. 14) představuje dokonalého pracovníka: „Ideálním pomáhajícím pracovníkem je tedy prosociálně orientovaná zralá osobnost, vědomá si svého životního směřování, s příznivým a realistickým sebepojetím, osobnost bez neurotických či psychopatických rysů, s předpokladem sebereflexe vlastního rozhodování, jednání i emocí, otevřená podnětům, ochotná se sebevzdělávat i procházet pravidelnými supervizemi.“

Z dalších autorů lze vzpomenout například Řezníčka (1994, s. 18), který zdůrazňuje prosociální chování, vřelost, hodnotovou orientaci ve vztahu k sobě a naopak hodnotovou neutralitu ve vztahu ke klientovi. Baštecká (in Vodáčková, 2002, s. 398) vyzdvihuje schopnost zvládat stres, přiměřené sebevědomí a rozumnou osobnost.

Z výše uvedeného lze usoudit, že osobnostní předpoklady pomáhajících pracovníků patří mezi klíčové. Spolu se vzděláním vytvářejí spolehlivou a lidskou sféru pomáhání, která je příjemná pro všechny zúčastněné.

3.3 Místo supervize v pomáhajících profesích

Supervize v pomáhajících profesích má své opodstatněné místo. Vede nejen k profesnímu růstu, ale i schopnosti samostatného rozhodování při práci s klientem (Bednářová a Pelech, 2003, s. 72). Supervize je místem k rozvoji pomáhajícího pracovníka, a to jak jeho teoretických vědomostí, tak praktických dovedností (Horák, 2009, s. 2).

Český institut pro supervizi (2006) uvádí: „Supervize představuje důležitou oblast profesního růstu. Původně byla běžnou součástí poradenství, psychoterapie a sociální práce. V posledních letech je stále více žádána a oceňována i v dalších oblastech práce s lidmi – pomáhajících profesích, medicíně, školství, výchově, managementu, pracovních týmech, organizacích....“

Havrdová a Hajný (2008, s. 21) poukazují na rozdíl mezi supervizí a terapií. Supervize nesmí být zaměřena na osobní vztahy a témata, jejím úkolem je rozvoj pracovního kontextu a pracovního procesu tak, aby pracovník lépe přistupoval ke klientům, kolegům nebo způsobům práce. Základním cílem supervize jsou zájmy klienta, nikoliv prospěch supervizanta (Hawkins a Shohet, 2004, s. 59).

Od 1. ledna 2007 platí zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, který mimo jiné ukládá poskytovatelům sociálních služeb povinnost dodržovat standardy kvality sociálních služeb (ČESKO, 2006, s. 32). Tyto jsou obsahem přílohy č. 2 vyhlášky č. 505/2006 Sb. a obsahují 15 standardů kvality sociálních služeb, které se dále dělí na procedurální, personální a provozní standardy. Pro zavádění supervize do organizace je pak důležitý standard č. 10 týkající se profesního rozvoje zaměstnanců. Dle kritérií a) až d) má poskytovatel mít písemně vypracován postup hodnocení zaměstnanců a stanovené profesní osobní cíle, program dalšího vzdělávání, systém výměny informací a uspořádání finančního a morálního oceňování zaměstnanců. Kritérium 10 e) standardů kvality sociálních služeb uvádí: „Poskytovatel zajišťuje pro zaměstnance, kteří vykonávají přímou práci s osobami, kterým je poskytována sociální služba, podporu nezávislého kvalifikovaného odborníka.“ (ČESKO, 2006)

Podporou je myšlena odborná činnost, která pomůže udržet nebo zvýšit hodnotu práce zaměstnance, rozvíjet jejich profesionalitu a mínění na vlastní práci (Standardy kvality sociálních služeb – Výkladový slovník pro poskytovatele, 2008, s. 152).

Touto odbornou činností může být i supervize, která se stává součástí vzdělávání a podpory v pomáhajících profesích. Pracovníkovi pomáhá vnímat vlastní práci a je oporou při řešení problematických situací.

3.4 Studenti pomáhajících profesí Univerzity Tomáše Bati

Bakalářská práce, jak z jejího názvu vyplývá, by měla odhalit, jaká je informovanost studentů pomáhajících profesí o supervizi. V této kapitole přiblížíme obory, které jsou v současné době aktuální na Univerzitě Tomáše Bati. Srovnáme studijní programy a předměty z daných oborů, týkající se hlavně supervize.

Dle Fakulty humanitních studií Univerzity Tomáše Bati (2016) lze dané obory charakterizovat takto:

Studijní program: Ošetrovatelství. Studijní obor: Všeobecná sestra.

Studijní obor připravuje nejen teoreticky, ale i prakticky odborníky této profese. Absolventi budou moci poskytovat souhrnnou individuální péči, budou schopni spolupracovat s klientem, s jeho rodinou a dalšími členy týmu. Dále budou umět rozeznat a vyhodnotit somatické a psychosociální potřeby pacienta, poskytnout psychickou podporu a pomáhat získat duševní, tělesnou i sociální pohodu. Budou schopni se podílet na výzkumu ve svém oboru a prezentovat výsledky své práce.

V studijním programu se supervize vyskytuje již v prvním ročníku v letním semestru. Jedná se o předmět Supervize odborné praxe. Obsahem předmětu je analýza prostředí, ve kterém byla plněna praxe, rozpoznání eventuálních problémových situací, rozbor spolupráce v týmu a rozbor údajů z deníku praxe. Tento předmět absolvují studenti i nadále, a to v každém z následujících semestrů, celkem tedy 5x.

Studijní program: Zdravotně sociální péče. Studijní obor: Zdravotně sociální pracovník.

Studijní obor připravuje absolventy na vykonávání činnosti v oboru sociální práce ve zdravotnictví v oblasti zdravotně sociální péče. Budou moci provádět sociální šetření, sociální poradenství, krizovou pomoc, sociální rehabilitaci a zabezpečovat sociální agendu.

V prvním ročníku v letním semestru se supervize objevuje v předmětu Supervize blokové semestrální praxe. Obsahem předmětu je rozbor deníku praxe, analýza činností a příprava

na blokovou prázdninovou praxi. Supervizi studenti absolvují i v následujících ročnících a to vždy po semestrální praxi, celkem 5x.

Studijní program: Specializace v pedagogice. Studijní obor: Sociální pedagogika.

Studijní obor připravuje odborné pracovníky pro oblast školství a sociálních služeb. Studenti si osvojují teoretické znalosti z pedagogiky, psychologie, sociologie a dalších oborů pomocí zkušenostního učení. Absolvent bude umět vytvářet projekty a navrhovat řešení problémů ve společnosti.

Supervize se v oboru sociální pedagogika objevuje jen v teoretické rovině, a to ve třetím ročníku letního semestru v předmětu Metody sociálně výchovné práce.

Z výše uvedených kapitol o pomáhajících profesích bychom mohli usuzovat, že nejvíce teoretických a praktických předmětů o supervizi by nejspíše měli mít studenti sociální pedagogiky, a to zejména proto, že odborná pomoc je ukotvena v zákoně. Z rozvrhových plánů však vyplývá, že nejvíce předmětů o supervizi mají studenti zdravotnických oborů. Jaká je skutečnost o informovanosti studentů pomáhajících profesí o supervizi nám objasní následující praktická část.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 VÝZKUM

Bakalářská práce je zaměřena na informovanost studentů pomáhajících profesí o supervizi. Druhá, praktická část, se věnuje výzkumné stránce a navazuje na základní teoretická východiska prezentována v teoretické části.

Kerlinger (in Chráska, 2007, s. 12) uvádí: „Vědecký výzkum je systematické, kontrolovatelné, empirické a kritické zkoumání hypotetických výroků o předpokládaných vztazích mezi přirozenými jevy.“

V následujících kapitolách je popsán cíl výzkumu, výzkumné otázky, odůvodněna zvolená výzkumná metoda a druh výzkumu. V poslední kapitole jsou vyhodnoceny získané výsledky a na základě vyslovených výzkumných otázek interpretovány získaná data.

4.1 Cíl výzkumu

Hlavním cílem práce je zjistit jaká je informovanost studentů pomáhajících profesí o supervizi. Z hlavního cíle práce vyplývají další vedlejší cíle. Vedlejší cíle odhalí co je podle studentů obsahem supervize, jak studenti vnímají praktickou zkušenost se supervizí, jaká supervize je pro studenty vyhovující a poukáže na to, co by studenti chtěli změnit v obsahu studijních plánů ohledně supervize.

4.2 Výzkumné otázky

Hlavní výzkumná otázka je stanovena takto: Jaká je informovanost studentů pomáhajících profesí o supervizi?

Hlavní výzkumná otázka je rozvedena do dalších dílčích výzkumných otázek.

DVO1: Co je podle studentů pomáhajících profesí obsahem supervize?

DVO2: Jak vnímají studenti pomáhajících profesí zkušenost s praktickou supervizí?

DVO3: Jaká supervize je pro studenty pomáhajících profesí vyhovující?

DVO4: Co by studenti pomáhajících profesí změnili v obsahu studijních plánů ohledně supervize?

Na tyto otázky se budou snažit odpovědět analýzy a interpretace dat vyplývající z daného výzkumu.

4.3 Druh výzkumu a výzkumná metoda

Pro vypracování výzkumné části byl zvolen kvantitativní výzkum z důvodu většího počtu studentů pomáhajících profesí. Kvantitativní výzkum díky číselným údajům prošetřuje množství, objem a přítomnost jevů. Údaje se matematicky dobře zpracovávají a to pomocí sčítání, průměrování, vyjadřování v procentech nebo dalších matematických statistik (Gavora, 2000, s. 31).

Vzhledem k velikosti výzkumného souboru bylo použito dotazníkové šetření. Podle Gavory (2000, s. 99) dotazník pomocí písemného kladení otázek a získaných písemných odpovědí umožňuje získání informací od velkého počtu respondentů. Pro účel výzkumu byl vytvořen dotazník s uzavřenými typy otázek. Uzavřená otázka se vyznačuje tím, že nabízí určité, předem připravené odpovědi. (Gavora, 2000, s. 102)

4.3.1 Dotazník

Dotazník byl vytvořen pro studenty pomáhajících profesí Univerzity Tomáše Bati. Skládá se z 20 uzavřených otázek a respondenti měli označit vždy jen jednu z možností. U určitých otázek bylo umožněno označení více odpovědí. V úvodu jsou respondenti seznámeni s cílem výzkumu a požádáni o vyplnění dotazníku, který je anonymní. První část dotazníku tvoří otázky číslo 1 – 5 a zjišťují zejména demografické údaje. Ze základních informací lze odvodit profil výzkumného souboru. Druhá část dotazníku, otázky 6 – 20, jsou orientovány k tématu supervize. Před rozesláním dotazníku bylo provedeno kontrolní šetření se třemi studenty pomáhajících profesí, přičemž byla sledována srozumitelnost otázek. Na základě kontrolního šetření byly u některých otázek přidány možnosti výběru odpovědí, některé otázky byly přeformulovány nebo odstraněny a nahrazeny jinými. Plné znění dotazníku lze nalézt v Příloze č. 1.

4.3.2 Sběr a zpracování dat

Dotazník byl pomocí internetových služeb e-mail a facebook rozeslán studentům pomáhajících profesí Univerzity Tomáše Bati. Skutečný počet studentů byl zjištěn na studijním oddělení a na základě této informace byla vyhodnocena návratnost dotazníku. Dva dotazníky byly vyřazeny pro nesprávné vyplnění.

obor	počet studentů	počet dotazníků	návratnost
Sociální pedagogika 2. ročník	79	28	35,4%
Sociální pedagogika 3. ročník	77	33	42,9%
Všeobecná sestra 1. ročník	47	11	23,4%
Všeobecná sestra 2. ročník	52	11	21,2%
Všeobecná sestra 3. ročník	37	13	35,1%
Zdravotně sociální pracovník 1. ročník	20	3	15%
Zdravotně sociální pracovník 2. ročník	12	2	16,7%

Informace získané z dotazníkového šetření byly zpracovány ručně čárkovací metodou, zaneseny do tabulky a následně graficky vyjádřeny. V tabulce je vyjádřen počet odpovědí – absolutní četnost a procentuální vyjádření – relativní četnost u všech respondentů a dále u respondentů z jednotlivých ústavů – Ústavu zdravotnických věd a Ústavu pedagogických věd. Grafy zachycují procentuální vyjádření dané otázky jednak za všechny respondenty a jednak za respondenty jednotlivých ústavů. Pod jednotlivými grafy následuje komentář.

4.4 Výzkumný vzorek

Respondenti výzkumu byli vybráni na základě určitých parametrů. Jednalo se tedy o záměrný výběr a účastníci splňovali tyto podmínky: student UTB, kombinovaná bakalářská forma studia, pomáhající profese. Na základě těchto kritérií byli osloveni studenti Ústavu pedagogických věd oboru sociální pedagogika a Ústavu zdravotnických věd oborů všeobecná sestra a zdravotně sociální pracovník.

4.5 Vyhodnocení výsledků výzkumu

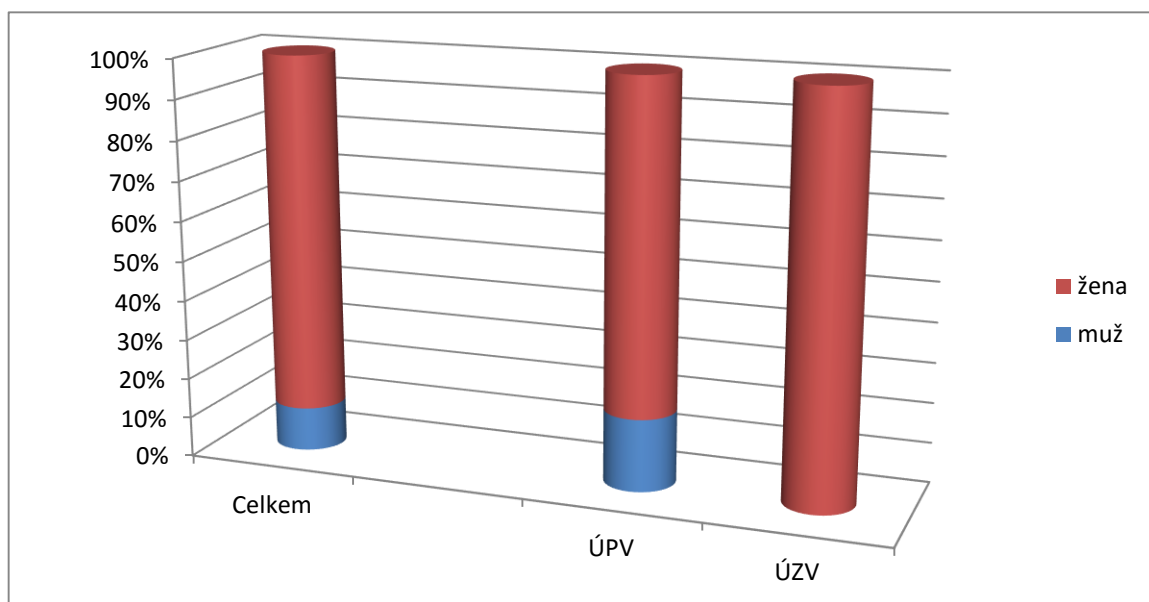
Tato kapitola prezentuje data získaná na základě provedeného výzkumu a to pomocí tabulek, grafů a shrnutí.

Otázka č. 1: Jaké je Vaše pohlaví?

Tabulka č. 1: Celkové vyhodnocení otázky č. 1 (vlastní zdroj)

	Celkem	%	ÚPV	%	ÚZV	%
muž	11	10,9	11	18	0	0
žena	90	89,1	50	82	40	100

Graf č. 1: Celkové vyhodnocení otázky č. 1 (vlastní zdroj)

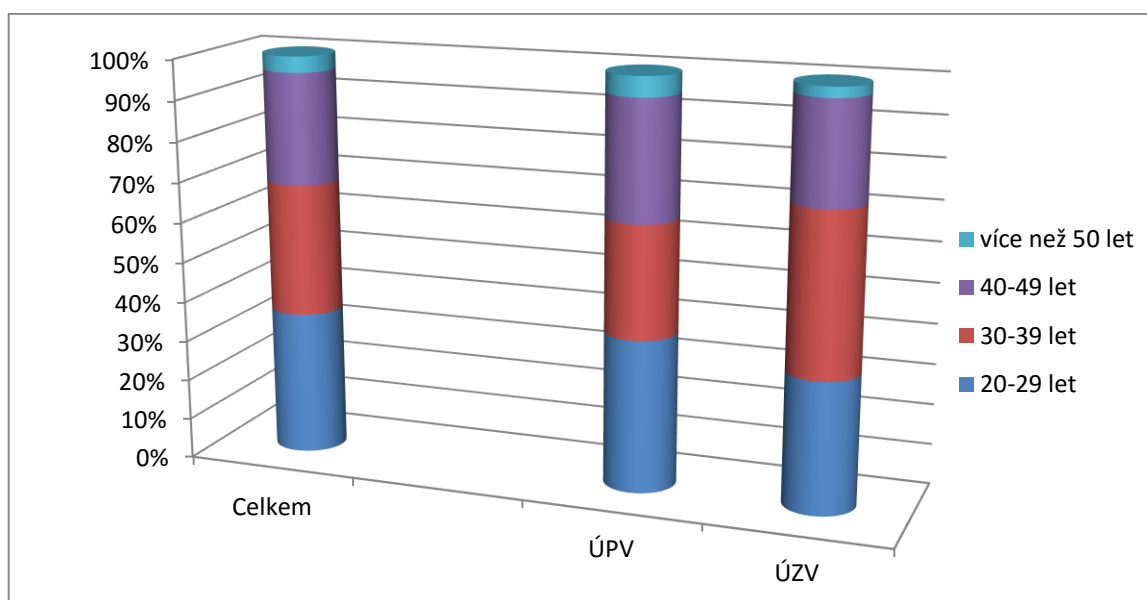
Z celkového počtu 101 studentů se výzkumného šetření zúčastnilo 90 žen (89,1%) a 11 mužů (10,9%). Studentů ÚPV je 61, z toho 50 žen (82%) a 11 mužů (18%). Studentů ÚZV je 40 a výzkumu se zúčastnily jen ženy, tedy 100%.

Otázka č. 2: Jaký je Váš věk?

Tabulka č. 2: Celkové vyhodnocení otázky č. 2 (vlastní zdroj)

	Celkem	%	ÚPV	%	ÚZV	%
20 – 29 let	36	35,6	23	37,7	13	32,5
30 – 39 let	33	32,7	17	27,9	16	40
40 – 49 let	28	27,7	18	29,5	10	25
více než 50 let	4	4	3	4,9	1	2,5

Graf č. 2: Celkové vyhodnocení otázky č. 2 (vlastní zdroj)

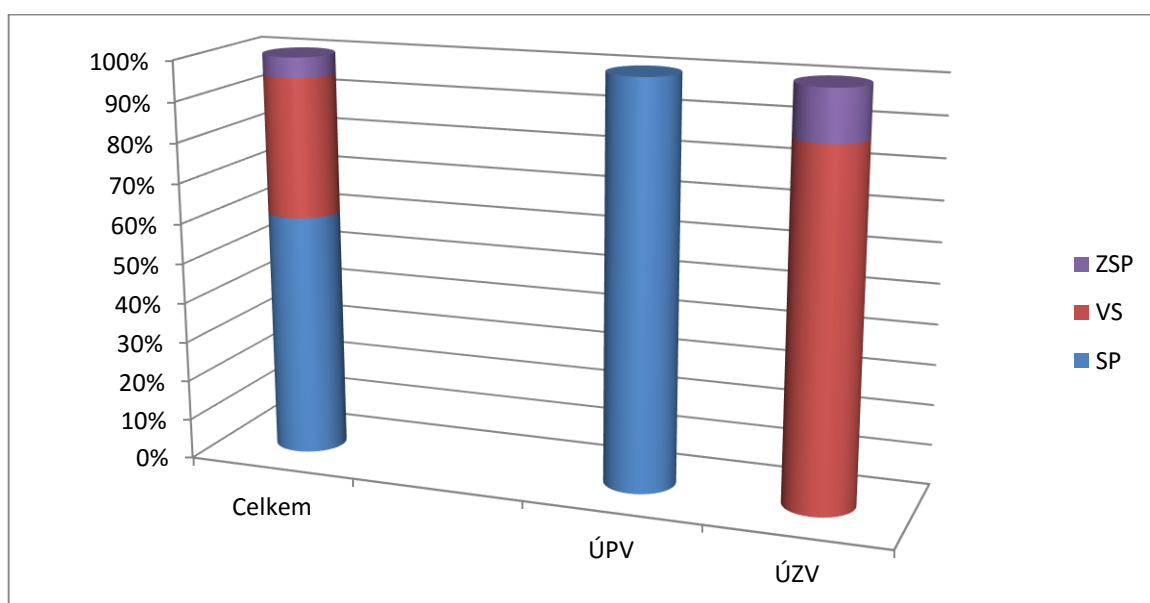
Otázka je rozdělena do čtyř věkových kategorií a odpovídalo na ni všech 101 studentů. Nejvíce je zastoupena skupina v rozmezí 20-29 let a to 36 (35,6%). Následuje věkové rozmezí 30-39 let s 33 (32,7%) studenty a ve věku 40-49 let 28 (27,7%) studentů. Nejmenší počet studentů je ve věkové skupině více než 50 let a to 4 (4%). Největší zastoupení u studentů ÚPV má skupina 20-29 let a to 23 (37,7%). Dále následuje věková skupina 40-49 let 18 (29,5%) a 30-39 let se 17 (27,9%) studenty. Nejmenší zastoupení má kategorie více než 50 let a to 3 (4,9%). Studenti ÚZV jsou nejpočetněji zastoupeni ve věkové skupině 30-39 let a to 16 (40%), dále pak ve skupině 20-29 let 13 (32,5%) a 40-49 let 10 (25%) studentů. V kategorii víc než 50 let je jen 1 (2,5%) student.

Otázka č. 3: Studentem jakého oboru jste?

Tabulka č. 3: Celkové vyhodnocení otázky č. 3 (vlastní zdroj)

	Celkem	%	ÚPV	%	ÚZV	%
sociální pedagogika	61	60,4	61	100	0	0
všeobecná sestra	35	34,7	0	0	35	87,5
zdravotně sociální pracovník	5	4,9	0	0	5	12,5

Graf č. 3: Celkové vyhodnocení otázky č. 3 (vlastní zdroj)

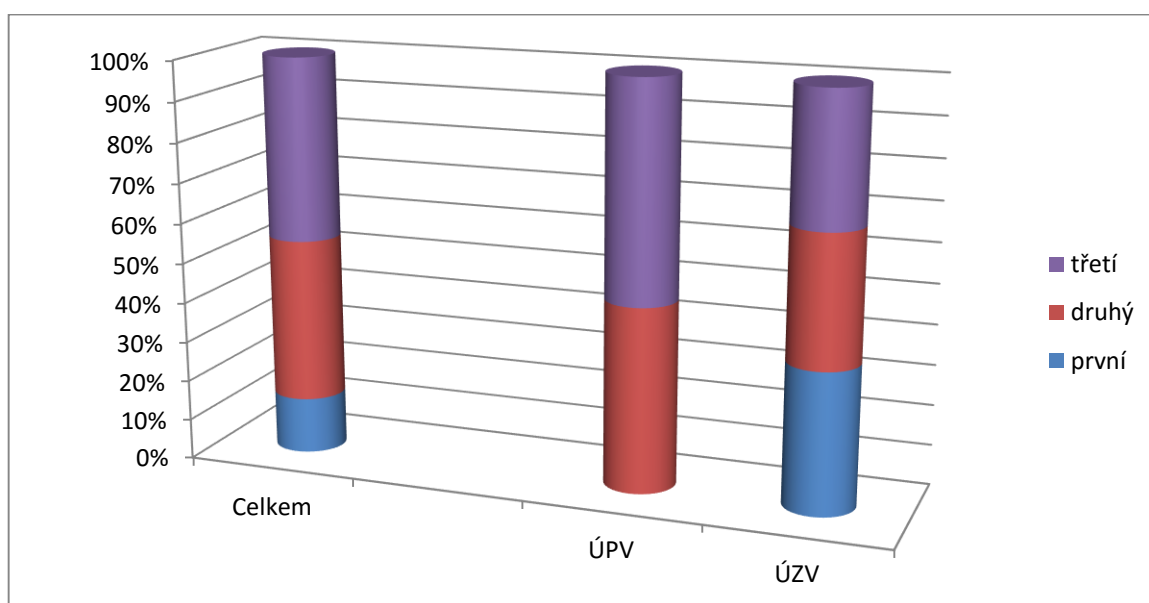
Na otázku odpovídalo 101 dotazovaných studentů. Obor sociální pedagogika studuje 61 (60,4%) respondentů, obor všeobecná sestra 35 (34,7%) respondentů a obor zdravotně sociální pracovník 5 (12,5%) studentů. ÚPV je zastoupen jen studenty sociální pedagogiky a to 61(100%). ÚZV je zastoupen 40 studenty a to 35 (87,5%) je všeobecných sester a 5 (12,5%) je zdravotně sociálních pracovníků.

Otázka č. 4: Který ročník studujete?

Tabulka č. 4: Celkové vyhodnocení otázky č. 4 (vlastní zdroj)

	Celkem	%	ÚPV	%	ÚZV	%
první ročník	14	13,9	0	0	14	35
druhý ročník	41	40,6	28	45,9	13	32,5
třetí ročník	46	45,5	33	54,1	13	32,5

Graf č. 4: Celkové vyhodnocení otázky č. 4 (vlastní zdroj)

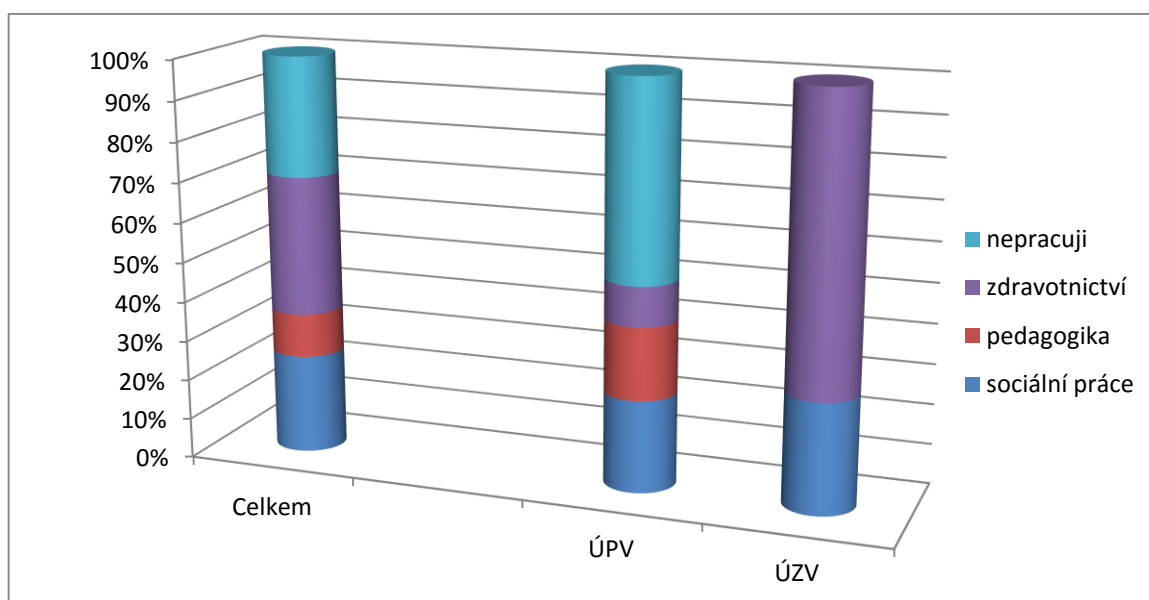
Celkově na otázku odpovídalo 101 studentů. Nejvíce je studentů 3. ročníku 46 (45,5%). Druhou nejpočetnější skupinou jsou studenti 2. ročníku 41 (40,6%). Nejmenší zastoupení mají studenti 1. ročníku a to 14 (13,9%). Na otázku odpovídalo 61 studentů ÚPV a to ve 3. ročníku 33 (54,1%) a ve 2. ročníku 28 (45,9%). ÚZV je nejvíce zastoupen 1. ročníkem 14 (35%) studentů. Shodně je studentů ve 2. a 3. ročníku a to 13 (32,5%).

Otázka č. 5: V jaké oblasti pomáhajících profesí pracujete?

Tabulka č. 5: Celkové vyhodnocení otázky č. 5 (vlastní zdroj)

	Celkem	%	ÚPV	%	ÚZV	%
sociální práce	25	24,7	14	23	11	27,5
pedagogika	11	10,9	11	18	0	0
zdravotnictví	35	34,7	6	9,8	29	72,5
nepracuji v oblasti PP	30	29,7	30	49,2	0	0

Graf č. 5: Celkové vyhodnocení otázky č. 5 (vlastní zdroj)

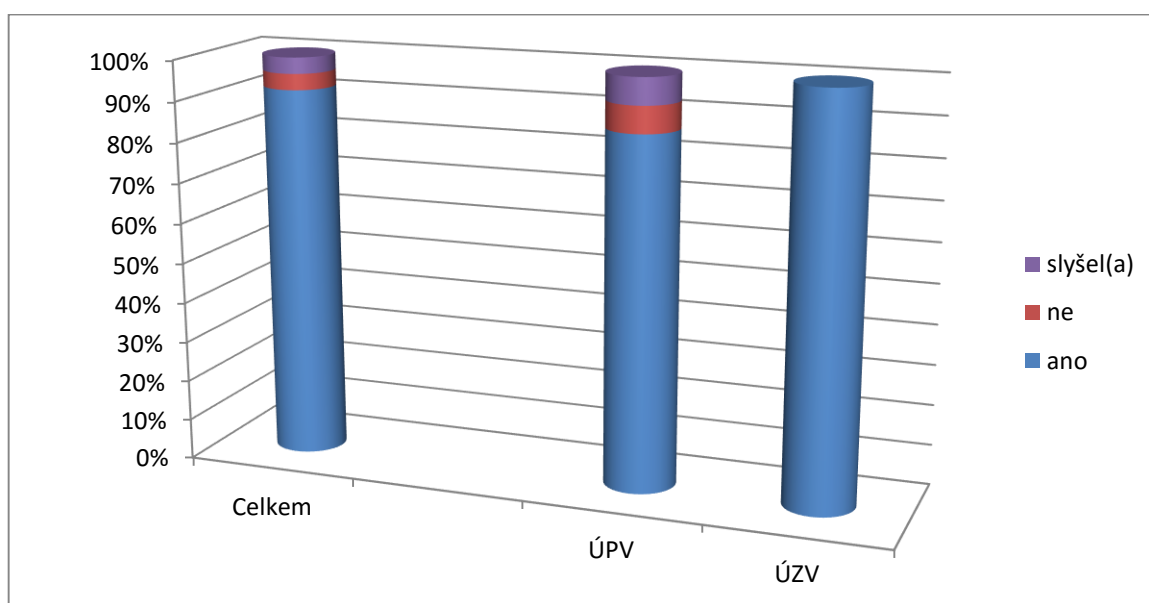
Z celkového počtu 101 studentů je nejvíce zaměstnáno v profesi zdravotnictví 35 (34,7%). Následuje odpověď - nepracuji v oblasti pomáhajících profesí a to 30 (29,7%). V oblasti sociální práce pracuje 25 (24,7%). Nejmenší zastoupení je v profesi pedagogické a to 11 (10,9%). ÚPV má nejpočetnější odpověď – nepracuji v oblasti pomáhajících profesí 30 (49,2) studentů. Následuje profese sociální práce 14 (23%), pedagogiky 11 (18%) a zdravotnictví 6 (9,8%). ÚZV je zastoupen jen dvěma profesemi. Převažuje oblast zdravotnictví 29 (72,5%) a poté následuje sociální práce 11 (27,5%).

Otázka č. 6: Setkal(a) jste se s pojmem supervize?

Tabulka č. 6: Celkové vyhodnocení otázky č. 6 (vlastní zdroj)

	Celkem	%	ÚPV	%	ÚZV	%
ano	93	92	53	86,8	40	100
ne	4	4	4	6,6	0	0
slyšel(a) jsem o ní	4	4	4	6,6	0	0

Graf č. 6: Celkové vyhodnocení otázky č. 6 (vlastní zdroj)

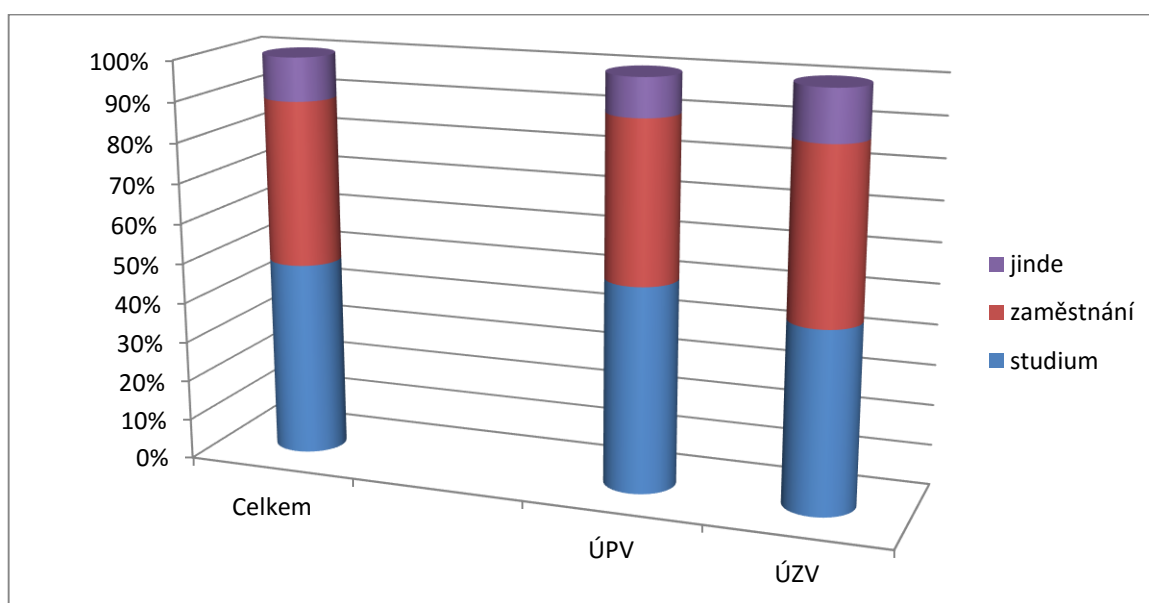
Danou otázku zodpovědělo 101 studentů. Nejčastější 93 (92%) odpovědí studentů je ano. Shodně 4 (4%) odpovědí jsou ne a slyšel(a) jsem o ní, ale nevím, co znamená. Z celkového počtu 61 studentů ÚPV 53 (86,8%) odpovědělo ano. Shodně studentů odpovědělo ne nebo slyšel(a) jsem o ní a to 4 (6,6%). Studenti ÚZV odpověděli všichni ano a to 40 (100%).

Otázka č. 7: Kde jste se poprvé setkal(a) s pojmem supervize?

Tabulka č. 7: Celkové vyhodnocení otázky č. 7 (vlastní zdroj)

	Celkem	%	ÚPV	%	ÚZV	%
studium	45	48,4	27	50,9	18	45
zaměstnání	38	40,9	21	39,6	17	42,5
jinde	10	10,7	5	9,5	5	12,5

Graf č. 7: Celkové vyhodnocení otázky č. 7 (vlastní zdroj)

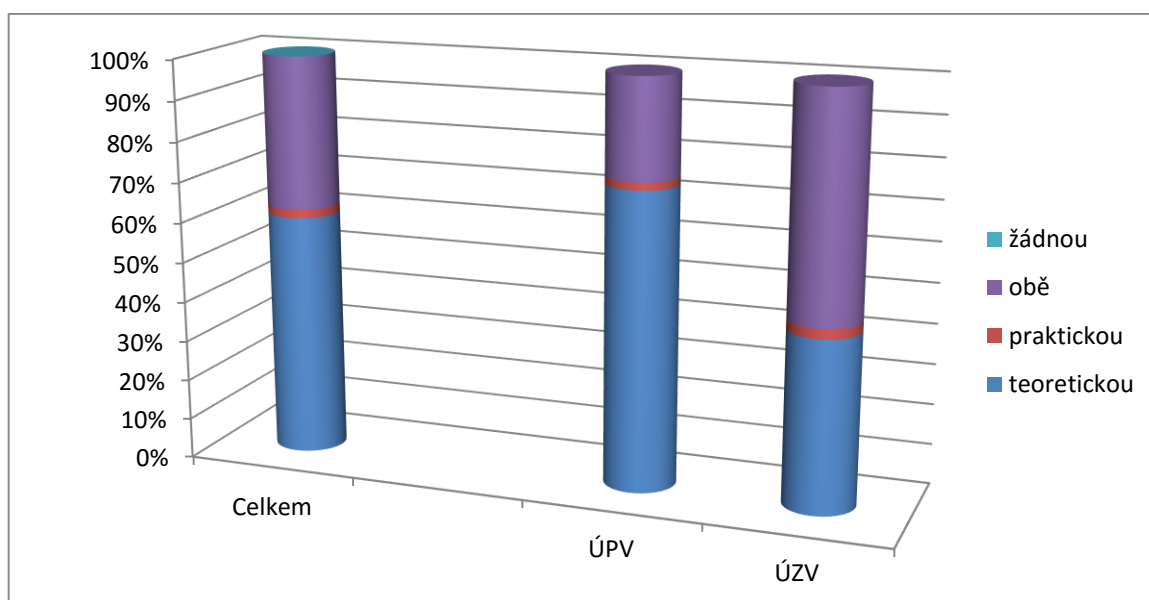
Na otázku odpovídalo celkem 93 studentů. Osm studentů, kteří v předcházející otázce odpověděli, že supervizi neznají, v následujících otázkách nepokračovalo. ÚPV – 53 studentů, ÚZV – 40 studentů. Nejčastěji se studenti s pojmem supervize setkali při studiu a to 45 (48,4%). Druhým nejčastějším setkáním s pojmem supervize je zaměstnání 38 (40,9%) a následuje jinde 10 (10,7%). Studenti ÚPV znají pojem supervize nejvíce ze školy 27 (50,9%), následuje zaměstnání 21 (39,6%) a jinde 5 (9,5%). Studenti ÚZV se nejčastěji se supervizí setkali při studiu 18 (45%). Se supervizí v zaměstnání se setkala 17 (42,5%) studentů a jinde 5(12,5%).

Otázka č. 8: Jakou máte zkušenost se supervizí?

Tabulka č. 8: Celkové vyhodnocení otázky č. 8 (vlastní zdroj)

	Celkem	%	ÚPV	%	ÚZV	%
teoretickou	56	60,2	39	73,6	17	42,5
praktickou	2	2,2	1	1,9	1	2,5
obě	35	37,6	13	24,5	22	55
žádnou	0	0	0	0	0	0

Graf č. 8: Celkové vyhodnocení otázky č. 8 (vlastní zdroj)

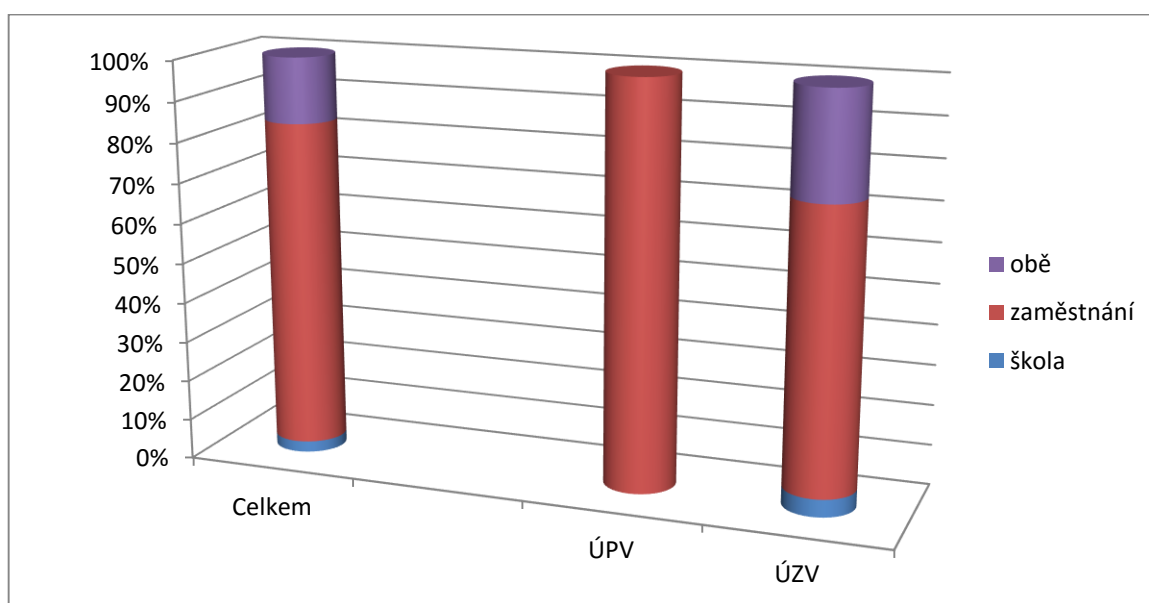
Na zkušenost se supervizí odpovídalo 93 studentů. Teoretickou zkušenost má 56 (60,2%) studentů. Praktickou i teoretickou zkušenost zastupuje skupina s 35 (37,6%) studenty. Jen praktickou zkušenost mají 2 (2,2%) studenti. U studentů ÚPV je nejvíce zastoupena odpověď teoretická zkušenost a to 39 (73,6%). Následuje obě s 13 (24,5%) odpověďmi a jen 1 (1,9%) zkušenost praktická. ÚZV má nejvíce zkušeností s oběma supervizemi a to 22 (55%), následuje teoretická zkušenost 17 (42,5%) a zkušenost jen praktická je zastoupena 1 (2,5%). Odpověď žádná se nevyskytla u žádných respondentů.

Otázka č. 9: Kde praktická zkušenost se supervizí probíhala?

Tabulka č. 9: Celkové vyhodnocení otázky č. 9 (vlastní zdroj)

	Celkem	%	ÚPV	%	ÚZV	%
škola	1	2,7	0	0	1	4,3
zaměstnání	30	81,1	14	100	16	69,6
obě	6	16,2	0	0	6	26,1

Graf č. 9: Celkové vyhodnocení otázky č. 9 (vlastní zdroj)

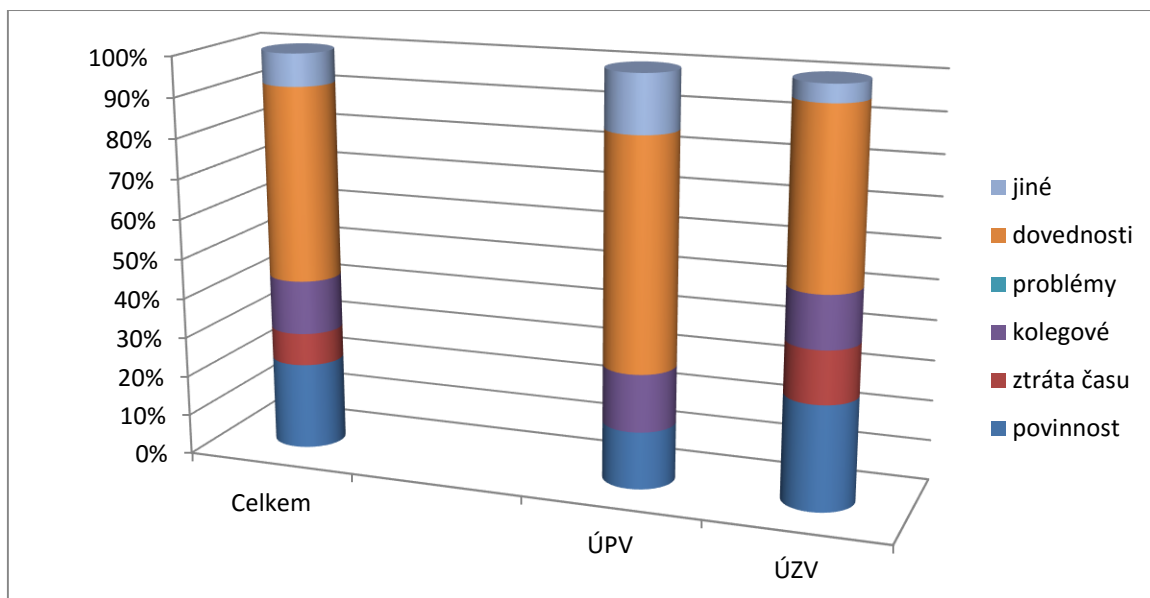
Celkem 37 studentů odpovědělo na otázku č. 9. Studenti, kteří v předcházející otázce odpověděli, že mají zkušenost jen teoretickou, v následujících otázkách neodpovídali. Celkem je hodnoceno 14 studentů z ÚPV, 23 studentů z ÚZV. Nejčastěji se studenti s praktickou zkušeností se supervizí setkali v zaměstnání 30 (81,1%). S oběma zkušenostmi se setkalo 6 (16,2%) studentů a jen 1 (2,7%) student se supervizí setkal jen ve škole. Skupina z ÚPV měla zkušenost se supervizí jen ze zaměstnání a to 14 (100%). ÚZV je zastoupen nejčastěji odpovědí v zaměstnání a to 16 (69,6%). Následuje zkušenost se supervizí ve škole i v zaměstnání 6 (26,1%) a 1 (4,3%) student uvedl zkušenost s praktickou supervizí jen ve škole.

Otázka č. 10: Jak tuto zkušenost vnímáte?

Tabulka č. 10: Celkové vyhodnocení otázky č. 10 (vlastní zdroj)

	Celkem	%	ÚPV	%	ÚZV	%
pracovní povinnost	8	21,6	2	14,3	6	26,1
ztráta času	3	8,1	0	0	3	13
posezení s kolegy	5	13,5	2	14,3	3	13
osobní problémy	0	0	0	0	0	0
praktické dovednosti	18	48,7	8	57,1	10	43,5
jiné	3	8,1	2	14,3	1	4,4

Graf č. 10: Celkové vyhodnocení otázky č. 10 (vlastní zdroj)

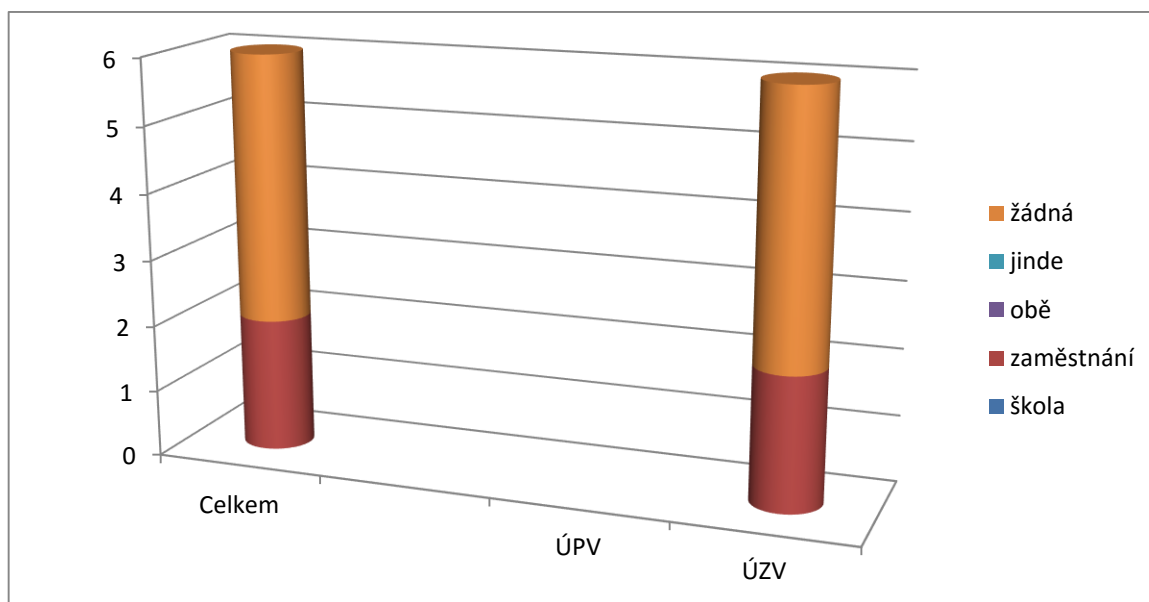
Na otázku odpovídalo 37 studentů. Celkem 18 (48,7%) vnímá zkušenost se supervizí jako možnost rozvíjet své praktické schopnosti a dovednosti. Jako pracovní povinnost vnímá supervizi 8 (21,6%) studentů, přátelské posezení s kolegy 5 (13,5%), ztrátu času a jiné 3 (8,1%). U studentů ÚPV je nejčastěji zastoupena odpověď možnost rozvíjet své praktické schopnosti a dovednosti a to 8 (57,1%). Shodně jsou zastoupeny kategorie pracovní povinnost, posezení s kolegy a jiné 2 (14,3%). Studenti ÚZV upřednostnili kategorii možnost rozvíjet své praktické schopnosti a dovednosti 10 (43,5%). Druhou nejčastější odpovědí je pracovní povinnost 6 (26,1%). Shodně jako ztrátu času a posezení s kolegy odpověděli 3 (13%) studenti. Jiné uvedl 1 (4,4%). Řešení osobních problémů nevedl žádný student.

Otázka č. 11: Která zkušenost se supervizí byla pro Vás přínosnější?

Tabulka č. 11: Celkové vyhodnocení otázky č. 12 (vlastní zdroj)

	Celkem	%	ÚPV	%	ÚZV	%
škola	0	0	0	0	0	0
zaměstnání	2	33,3	0	0	2	33,3
obě	0	0	0	0	0	0
jinde	0	0	0	0	0	0
žádná	4	66,7	0	0	4	66,7

Graf č. 11: Celkové vyhodnocení otázky č. 11 (vlastní zdroj)

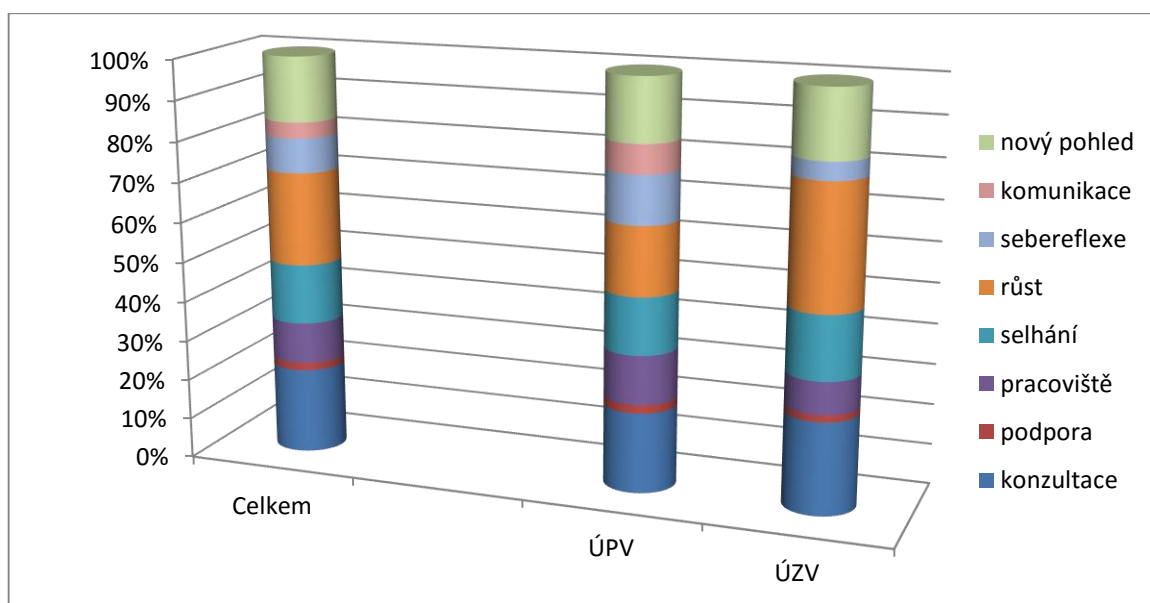
Na otázku č. 11 odpovídali jen ti studenti, kteří měli zkušenost jak se supervizí ve škole, tak v zaměstnání. Jednalo se o 6 studentů z ÚZV. Odpověď, ani jedna zkušenost nebyla přínosnější, označili 4 (66,7%) studenti. Jako za přínosnější považují zkušenost ze zaměstnání 2 (33,3%) studentů.

Otázka č. 12: Co je dle Vašeho názoru obsahem supervize? (až 3 možnosti)

Tabulka č. 12: Celkové vyhodnocení otázky č. 12 (vlastní zdroj)

	Celkem	%	ÚPV	%	ÚZV	%
konzultace	54	21,2	28	19,9	26	22,8
podpora	5	2	3	2,1	2	1,7
pracoviště	26	10,2	17	12,1	9	7,9
selhání	38	14,9	20	14,1	18	15,8
růst	59	23,1	24	17	35	30,7
sebereflexe	22	8,6	17	12,1	5	4,4
komunikace	10	3,9	10	7,1	0	0
nový pohled	41	16,1	22	15,6	19	16,7

Graf č. 12: Celkové vyhodnocení otázky č. 12 (vlastní zdroj)

Celkem 93 studentů odpovídalo na danou otázku. Studenti mohli označit až 3 možnosti z nabízených kategorií. Počet označených odpovědí je 255, Studenti ÚPV označili 141 odpovědí, studenti ÚZV 114. Rozšíření znalostí a profesní růst je nejčastější odpovědí a to 59 (23,1%). Následuje konzultace a pomoc s konkrétním případem 54 (21,2%), získání nového pohledu na věc 41 (16,1%), prevence před profesním selháním 38 (14,9%), zlepšení atmosféry na pracovišti 26 (10,2%), sebereflexe a zhodnocení zvenčí 22 (8,6%), zlepšení komunikačních dovedností 10 (3,9%) a emocionální podpora 5 (2%). Studenti ÚPV na

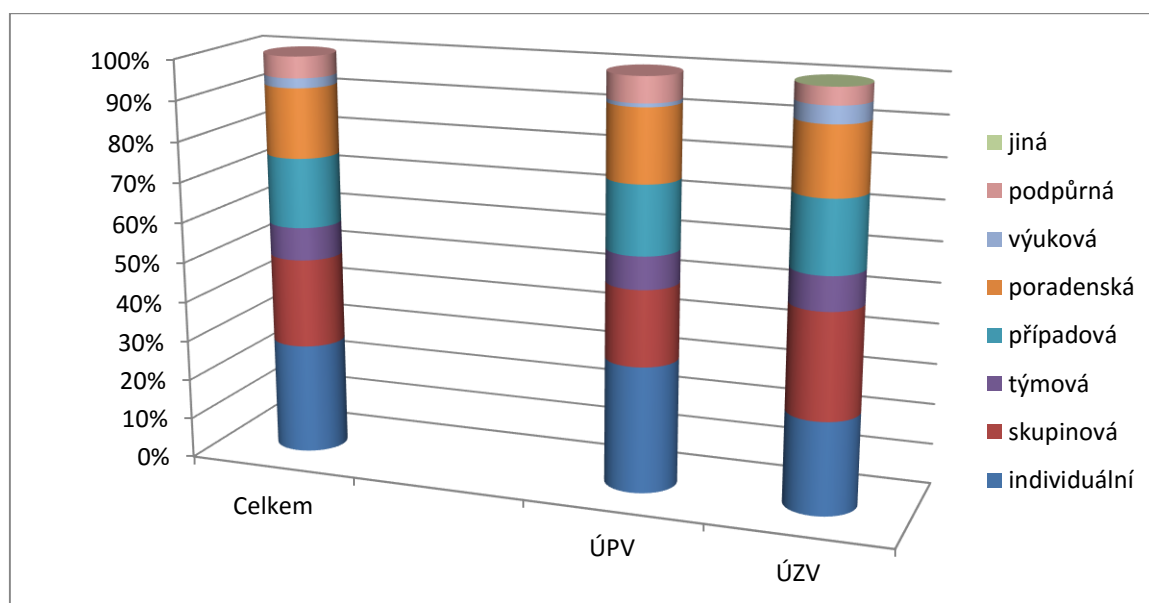
první místo kladou konzultaci a pomoc s konkrétním případem 28 (19,9%), dále rozšíření znalostí a profesní růst a to 24 (17%), získání nového pohledu na věc 22 (15,6%), prevence před profesním selháním 20 (14,1%), zlepšení atmosféry na pracovišti a sebereflexe a zhodnocení zvenčí mají shodný počet odpovědí 17 (12,1%), zlepšení komunikačních dovedností 10 (7,1%) a emocionální podpora 3 (2,1%). Studenti ÚZV nejčastěji odpověděli rozšíření znalostí a profesní růst 35 (30,7%), konzultace a pomoc s konkrétním případem 26 (22,8%), získání nového pohledu na věc 19 (16,7%), prevence před profesním selháním 18 (15,8%), zlepšení atmosféry na pracovišti 9 (7,9%), sebereflexe a zhodnocení zvenčí 5 (4,4%) a emocionální podpora 2 (1,7%). Zlepšení komunikačních dovedností neuvědl žádný student.

Otázka č. 13: Jaký druh supervize by Vám vyhovoval(a)? (až 3 možnosti)

Tabulka č. 13: Celkové vyhodnocení otázky č. 13 (vlastní zdroj)

	Celkem	%	ÚPV	%	ÚZV	%
individuální	57	27,4	35	31,3	22	22,9
skupinová	46	22,1	21	18,7	25	26
týmová	17	8,2	9	8	8	8,3
případová	36	17,3	19	17	17	17,7
poradenská	36	17,3	20	17,9	16	16,7
výuková	5	2,4	1	0,9	4	4,2
podpůrná	11	5,3	7	6,2	4	4,2
jiná	0	0	0	0	0	0

Graf č. 13: Celkové vyhodnocení otázky č. 13 (vlastní zdroj)

Na otázku odpovídalo 93 studentů. Studenti mohli označit až 3 možnosti z nabízených kategorií. Počet označených odpovědí je 208. Studenti ÚPV označili 112 odpovědí, studenti ÚZV 96. Celkem 57 (27,4%) studentů by upřednostnilo individuální supervizi, druhou nejčastější odpovědí je skupinová supervize 46 (22,1%), následuje případová a poradenská supervize se shodným počtem odpovědí 36 (17,3%), týmová 17 (8,2%), podpůrná 11 (5,3%) a výuková 5 (2,4%). Studenti ÚPV nejčastěji odpověděli individuální supervizi 35 (31,3%), dále skupinová supervize 21 (18,7%), poradenská supervize 20 (17,9%), případová

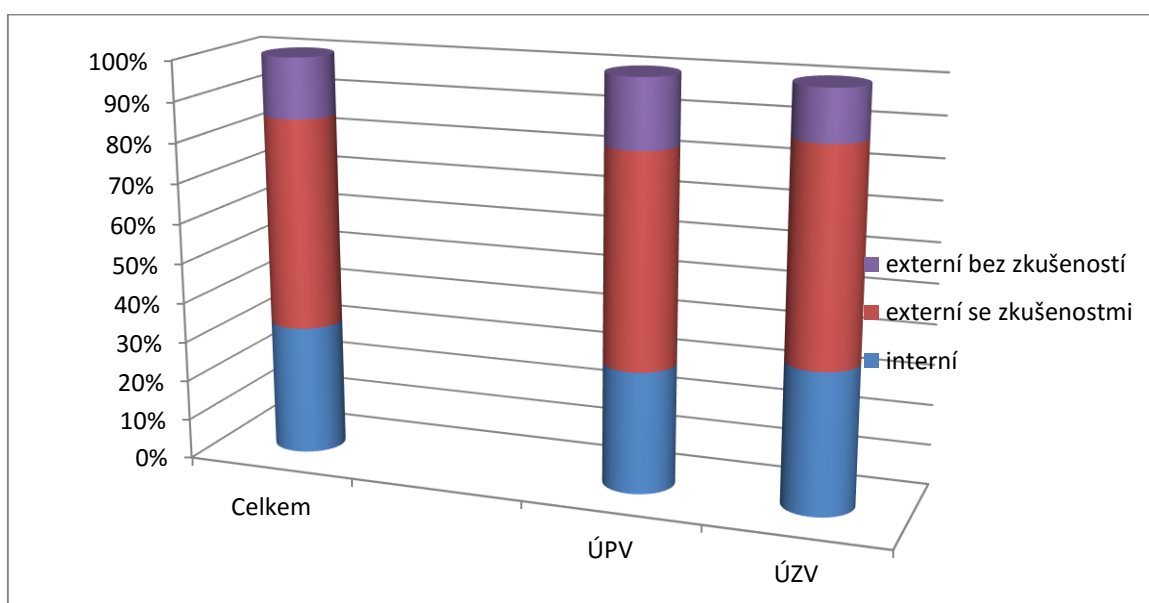
vá 19 (17%), týmová 9 (8%), podpůrná 7 (6,2%) a výuková 1 (0,9%). Studenti ÚZV upřednostnili nejvíce supervizi skupinovou 25 (26%), dále individuální 22 (22,9%), případovou 17 (17,7%), poradenskou 16 (16,7%), týmovou 8 (8,3%), výukovou a podpůrnou označili shodně 4 (4,2%) studenti. Odpověď jiná nevedl žádný student.

Otázka č. 14: Jako supervizora byste upřednostnil(a)?

Tabulka č. 14: Celkové vyhodnocení otázky č. 14 (vlastní zdroj)

	Celkem	%	ÚPV	%	ÚZV	%
interní	30	32,3	16	30,2	14	35
externí se zkušenostmi	49	52,6	28	52,8	21	52,5
externí bez zkušeností	14	15,1	9	17	5	12,5

Graf č. 14: Celkové vyhodnocení otázky č. 14 (vlastní zdroj)

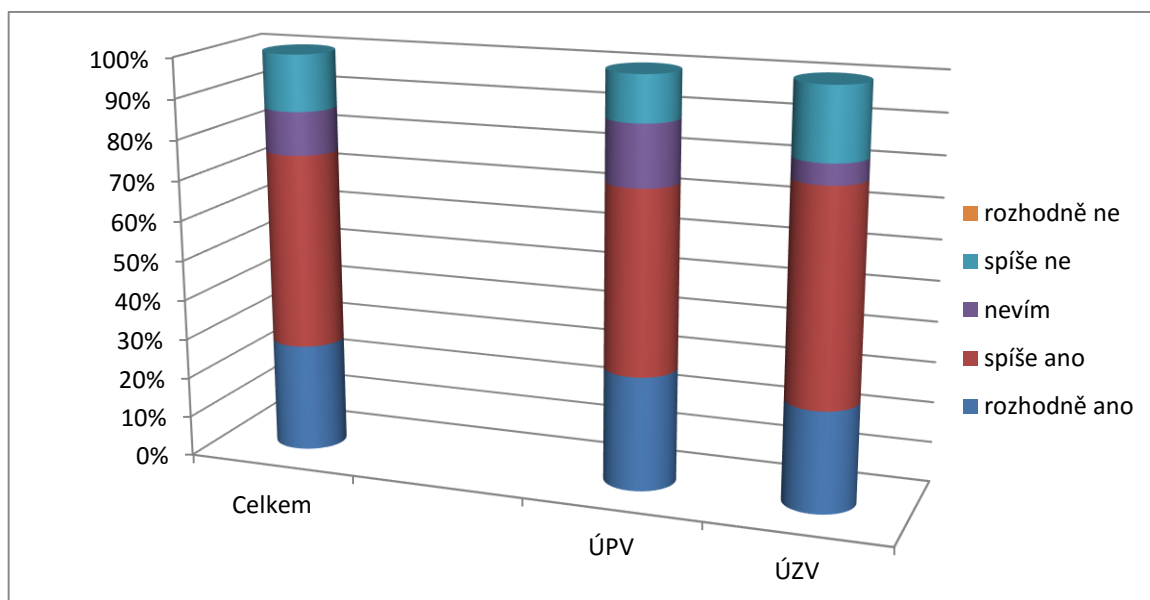
Odpovídalo celkem 93 studentů. Nejčastěji je označena odpověď externí supervizor se zkušenostmi v sociální oblasti a to 49 (52,6%). Interního supervizora upřednostňuje 30 (32,3%) a externího supervizora bez zkušeností v sociální oblasti 14 (15,1%) studentů. Studenti ÚPV i ÚZV upřednostnili externího supervizora se zkušenostmi 28 (52,8%); 21 (52,5%), dále následuje interní supervizor 16 (30,2%); 14 (35%) a externí supervizor bez zkušeností 9 (17%); 5 (12,5%).

Otázka č. 15: Může být supervize pro výkon Vašeho povolání přínosná?

Tabulka č. 15: Celkové vyhodnocení otázky č. 15 (vlastní zdroj)

	Celkem	%	ÚPV	%	ÚZV	%
rozhodně ano	25	26,9	15	28,3	10	25
spíše ano	45	48,4	24	45,3	21	52,5
nevím	10	10,7	8	15,1	2	5
spíše ne	13	14	6	11,3	7	17,5
rozhodně ne	0	0	0	0	0	0

Graf č. 15: Celkové vyhodnocení otázky č. 15 (vlastní zdroj)

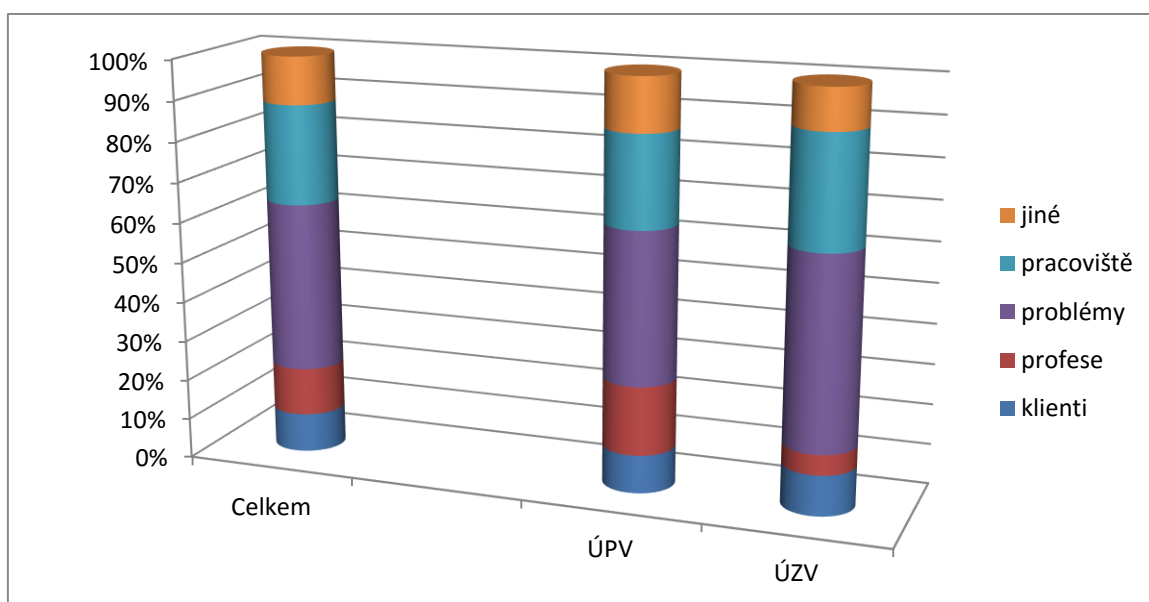
Z 93 studentů, kteří odpovídali na otázku 45 (48,4%) uvedlo, že supervize je spíše přínosná pro výkon jejich povolání. Rozhodně ano odpovědělo 25 (26,9%) studentů, spíše ne 13 (14%) a 10 (10,7%) se nedokáže rozhodnout. Studenti ÚPV z více jak poloviny odpověděli kladně a to spíše ano 24 (45,3%) a rozhodně ano 15 (28,3%). Následuje nerozhodná odpověď' nevím 8 (15,1%) a spíše ne odpovědělo 6 (11,3%) studentů. Studenti ÚZV taktéž upřednostňují kladnou možnost. Spíše ano odpovědělo 21 (52,5%) a rozhodně ano 10 (25%) studentů. Dále studenti v 7 (17,5%) případech spíše nepovažují supervizi za přínosnou v jejich zaměstnání a 2 (5%) se nedokáže rozhodnout. Odpověď' rozhodně ne nebyla zaznamenána u žádného studenta

Otázka č. 16: Jaké pozitivní změny může mít pro Vás supervize?

Tabulka č. 16: Celkové vyhodnocení otázky č. 16 (vlastní zdroj)

	Celkem	%	ÚPV	%	ÚZV	%
klienti	9	9,7	5	9,4	4	10
profese	11	11,8	9	17	2	5
problémy	39	42	20	37,8	19	47,5
pracoviště	23	24,7	12	22,6	11	27,5
jiné	11	11,8	7	13,2	4	10

Graf č. 16: Celkové vyhodnocení otázky č. 16 (vlastní zdroj)

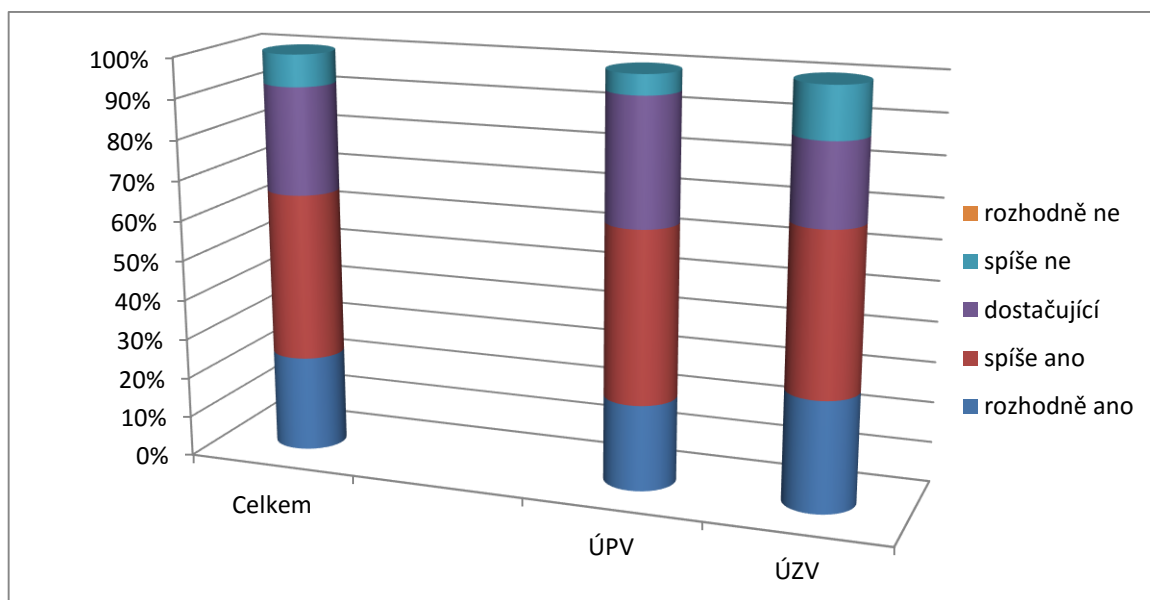
Otázku zodpovědělo 93 studentů. Nejčastěji studenti volili možnost, že supervize může pozitivně změnit jejich vztah k pracovním problémům a to 39 (42%). Následně studenti odpověděli, že pomáhá upevňovat vztahy na pracovišti 23 (24,7%). Shodnou volbu měli možnosti lepší vztah k profesi a jiné 11 (11,8%). Nejméně studenti preferovali odpověď, že zlepšuje vztah ke klientům 9 (9,7%). Více jak polovina studentů ÚPV volila možnost lepší vztah k pracovním problémům 20 (37,8%) a pomáhá upevňovat vztahy na pracovišti 12 (22,6%). Dále pak lepší vztah k profesi 9 (17%), jiné 7 (13,2%) a lepší vztah ke klientům 5 (9,4%). Studenti ÚZV upřednostňovali taktéž lepší vztah k pracovním problémům 19 (47,5%) a pomáhá upevňovat vztahy na pracovišti 11 (27,5%). Následují shodné odpovědi lepší vztah ke klientům a jiné 4 (10%), poslední je lepší vztah k profesi 2 (5%).

Otázka č. 17: Uvítali byste více informací o supervizi ve škole?

Tabulka č. 17: Celkové vyhodnocení otázky č. 17 (vlastní zdroj)

	Celkem	%	ÚPV	%	ÚZV	%
rozhodně ano	24	23,8	13	21,3	11	27,5
spíše ano	42	41,6	26	42,6	16	40
dostačující	27	26,7	19	31,1	8	20
spíše ne	8	7,9	3	5	5	12,5
rozhodně ne	0	0	0	0	0	0

Graf č. 17: Celkové vyhodnocení otázky č. 17 (vlastní zdroj)

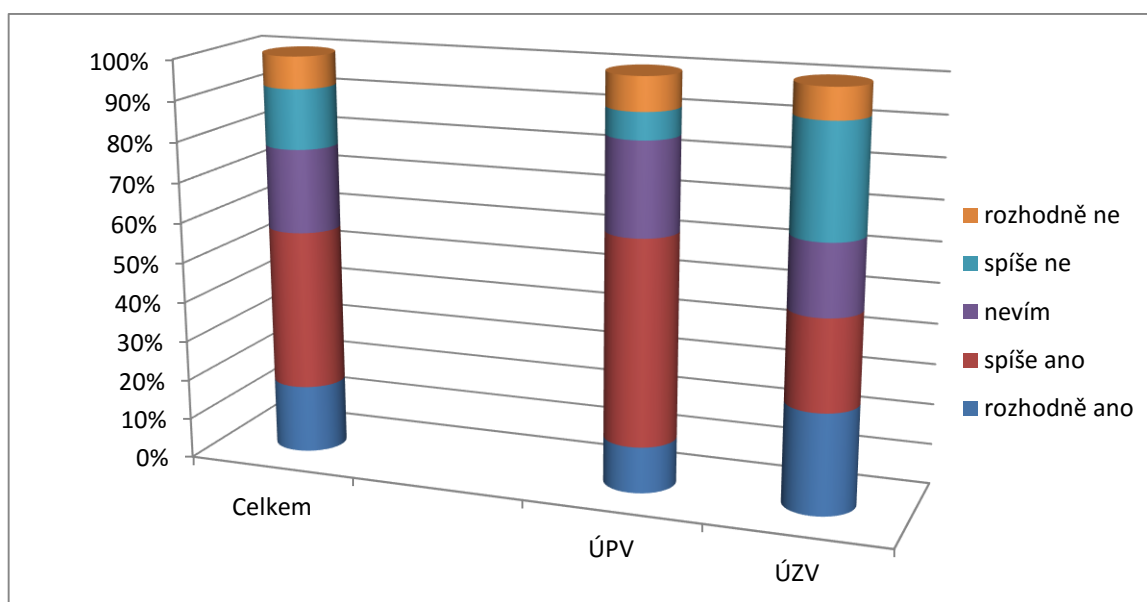
Na tuto otázku odpovídalo všech 101 studentů. Kladně, tedy spíše ano 42 (41,6%) a rozhodně ano 24 (23,8%), odpověděla nadpoloviční většina. Informace za dostačující považuje 27 (26,7%) studentů. Pro možnost spíše ne se rozhodlo 8 (7,9%). Volba možností u studentů ÚPV i ÚZV byla podobná. Více jak polovina volila kladnou variantu spíše ano 26 (42,6%); 16 (40%) a rozhodně ano 13 (21,3%); 11 (27,5%). Následuje, informace považují za dostačující 19 (31,1%); 8 (20%) a spíše ne je nejmenší volbou 3 (5%); 5 (12,5%). Možnost rozhodně ne nebyla zvolena.

Otázka č. 18: Chtěli byste zkusit i praktickou možnost supervize ve škole?

Tabulka č. 18: Celkové vyhodnocení otázky č. 18 (vlastní zdroj)

	Celkem	%	ÚPV	%	ÚZV	%
rozhodně ano	17	16,8	7	11,5	10	25
spíše ano	40	39,6	31	50,8	9	22,5
nevím	21	20,8	14	23	7	17,5
spíše ne	15	14,9	4	6,5	11	27,5
rozhodně ne	8	7,9	5	8,2	3	7,5

Graf č. 18: Celkové vyhodnocení otázky č. 18 (vlastní zdroj)

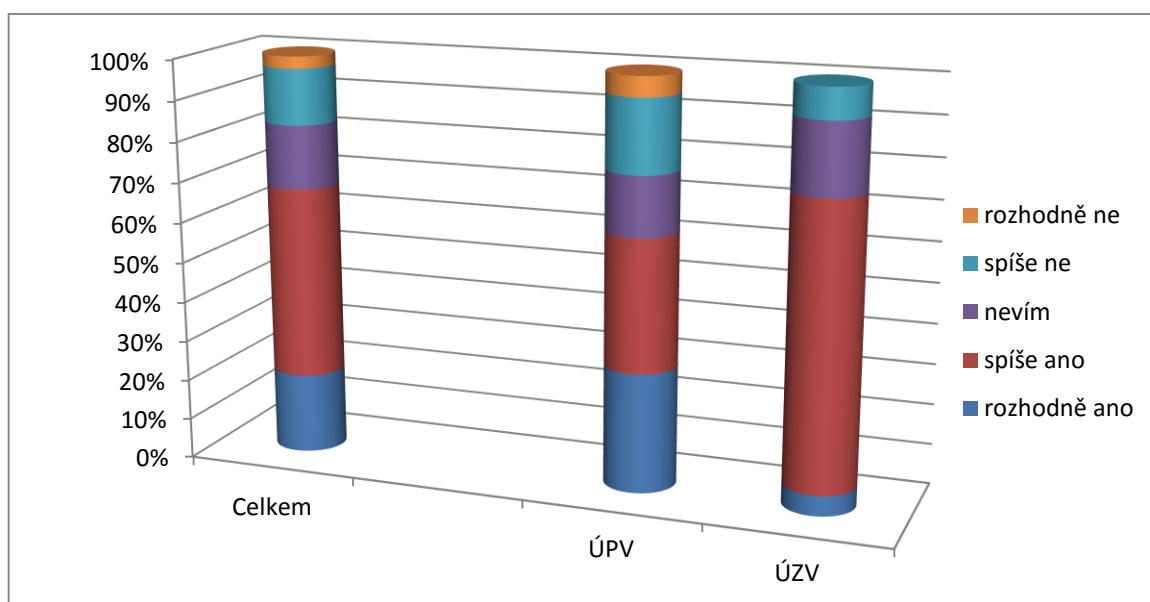
Celkem 101 studentů odpovědělo na otázku a více jak polovina zvolila kladnou možnost spíše ano 40 (39,6%) a rozhodně ano 17 (16,8%). Odpověď nevím uvedlo 21 (20,8%) studentů. Následuje spíše ne 15 (14,9%) a rozhodně ne 8 (7,9%). Studenti ÚPV nadpoloviční většinou volili kladné možnosti spíše ano 31 (50,8%) a rozhodně ano 7 (11,5%). Nevím označilo 14 (23%) studentů. Záporné varianty rozhodně ne 5 (8,2%) a spíše ne 4 (6,5%). Nejčastější odpovědí studentů ÚZV je spíše ne 11 (27,5%) a poté rozhodně ano 10 (25%). Pro spíše ano je 9 (22,5%), nevím 7 (17,5%) a rozhodně ne 3 (7,5%) studentů.

Otázka č. 19: Uvítal(a) byste možnost zavedení supervize ve Vašem zaměstnání?

Tabulka č. 19: Celkové vyhodnocení otázky č. 19 (vlastní zdroj)

	Celkem	%	ÚPV	%	ÚZV	%
rozhodně ano	20	19,8	18	29,5	2	5
spíše ano	48	47,5	20	32,8	28	70
nevím	16	15,8	9	14,8	7	17,5
spíše ne	14	13,9	11	18	3	7,5
rozhodně ne	3	3	3	4,9	0	0

Graf č. 19: Celkové vyhodnocení otázky č. 19 (vlastní zdroj)

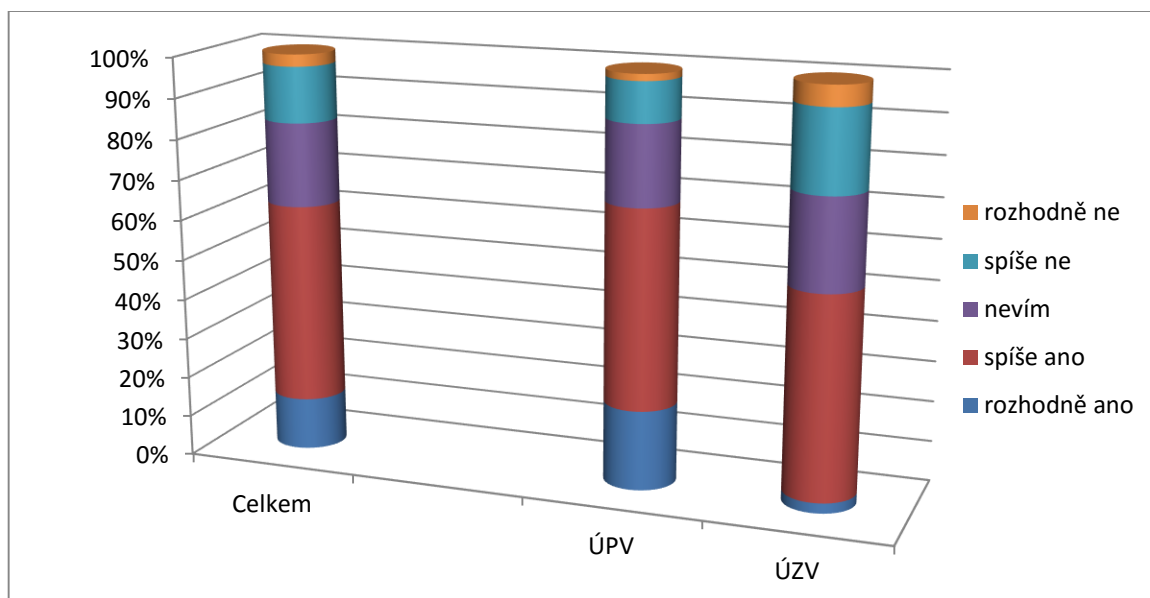
Nadpoloviční většina z celkových 101 studentů zvolila kladnou odpověď a to spíše ano 48 (47,8%) a rozhodně ano 20 (19,8%). Následuje nevím 16 (15,8%), spíše ne 14 (13,9%) a rozhodně ne 3 (3%). Studenti ÚPV z větší poloviny volili kladné varianty zavedení supervize v zaměstnání a to spíše ano 20 (32,8%) a rozhodně ano 18 (29,5%). Následuje spíše ne 11 (18%), nevím 9 (14,8) a rozhodně ne 3 (4,9%). Studenti ÚZV zvolili nejčastěji kladné možnosti spíše ano 28 (70%) a rozhodně ano 2 (5%). Dále pak odpověděli nevím 7 (17,5%) a spíše ne 3 (7,5%). Možnost rozhodně ne ne zvolil žádný student.

Otázka č. 20: Souhlasili byste, aby supervize byla povinná ze zákona u všech pomáhajících profesí?

Tabulka č. 20: Celkové vyhodnocení otázky č. 20 (vlastní zdroj)

	Celkem	%	ÚPV	%	ÚZV	%
rozhodně ano	13	12,8	12	19,7	1	2,5
spíše ano	50	49,5	30	49,2	20	50
nevím	21	20,8	12	19,7	9	22,5
spíše ne	14	13,9	6	9,8	8	20
rozhodně ne	3	3	1	1,6	2	5

Graf č. 20: Celkové vyhodnocení otázky č. 20 (vlastní zdroj)

Z celkového počtu 101 studentů zvolilo kladnou možnost spíše ano 50 (49,5%) a rozhodně ano 13 (12,8%) respondentů, což je nadpoloviční většina. Nevím odpovědělo 21 (20,8%), spíše ne 14 (13,9%) a rozhodně ne 3 (3%). Studenti ÚPV i ÚZV větší polovinou zvolili kladné odpovědi a to spíše ano 30 (49,2%); 20 (50%) a rozhodně ano 12 (19,7%); 1 (2,5%). Dále následovala možnost nevím 12 (19,7%); 9(22,5%), spíše ne 6 (9,8%); 8 (20%) a rozhodně ne 1 (1,6%); 2 (5%).

5 SHRNUŤÍ VÝSLEDKŮ VÝZKUMU A INTERPRETACE DAT

Praktická část bakalářské práce je zaměřena na zjištění jaká je informovanost studentů pomáhajících profesí UTB o supervizi. V následující kapitole se zabýváme shrnutím a interpretací získaných dat a zodpovězení hlavních a dílčích výzkumných otázek.

Prvních pět otázek dotazníku je z oblasti demografických a obecných. Z uvedených odpovědí vyplývá, že z celkového počtu 101 respondentů, se výzkumného šetření zúčastnily převážně ženy a to v počtu 90, mužů bylo 11. Další otázky lze interpretovat tak, že nejčastěji je zastoupen student oboru sociální pedagogika, 3. ročník, 20 – 29 let, který pracuje v oblasti zdravotnictví. V grafickém znázornění těchto otázek jsou studenti posuzováni i z hlediska studia oboru. Zde již dochází k jiným výsledkům. U studentů ÚPV je nejvíce zastoupen student 3. ročníku, 20 – 29 let, který nepracuje v oblasti pomáhajících profesí. Studenti ÚZV jsou zastoupeni ve všech ročnících téměř shodně, věkem 30 – 39 let a převážně pracují v oblasti zdravotnictví.

Na základě zbývajících otázek lze vyhodnotit hlavní a dílčí výzkumné otázky. Otázka 6, 7 nám ukazuje, zda studenti pojem supervize znají a kde se s tímto pojmem setkali poprvé. Zde lze konstatovat, že pojem supervize je pro studenty znám a nejčastěji se s ním seznámili ve škole. Jen 8 studentů nemělo povědomí o supervizi a jednalo se o studenty ÚPV.

Otázka 8, 9 a 10 poukazuje na zkušenost se supervizí, kde tato zkušenost probíhala a jak ji studenti vnímají. Z celkového počtu 93 respondentů je nejčastější zkušenost jen teoretická. U studentů ÚPV tato odpověď výrazně převažuje, naopak u studentů ÚZV mírně převažuje zkušenost praktická. Praktickou zkušenost nebo teoretickou i praktickou má 37 studentů, ti také odpovídali na otázku, kde tato praktická zkušenost probíhala. Praktickou zkušenost nejčastěji studenti poznali v zaměstnání a vnímají ji jako možnost rozvíjet své praktické dovednosti a schopnosti. Dalším zjištěním bylo, že supervizi považují za pracovní povinnost a to jak studenti ÚPV tak ÚZV. Jen 6 studentů ÚZV uvedlo, že s praktickou supervizí se setkali ve škole i v zaměstnání a 1 student odpověděl jen ve škole. Na setkání s praktickou supervizí ve škole i v zaměstnání pak navazovala otázka 11, kterou zodpovídali jen studenti ÚZV. Za přínosnější považují supervizi v zaměstnání 2 studenti, ani jedna uvedli 4 studenti. Tyto otázky nám odpovídají na DVO 2: Jak vnímají studenti pomáhajících profesí zkušenost s praktickou supervizí? Z celkového počtu 101 studentů na tuto otázku odpovědělo 37 a nejčastější zvolená možnost je rozvíjet své praktické dovednosti a schopnosti. Dále ji studenti berou jako pracovní povinnost, přátelské posezení s kolegy a ztrátu času.

U otázky 12, která se ptala na obsah supervize, měli studenti možnost zvolit až 3 možnosti z nabízených odpovědí a celkem odpovídalo 93 studentů. Nejčastější odpověď je rozšíření znalostí a profesní růst, následuje konzultace a pomoc s konkrétním případem, získání nového pohledu na věc a prevence před profesním selháním. Zlepšení atmosféry na pracovišti, sebereflexe a zhodnocení zvenčí, zlepšení komunikačních dovedností a emocionální podpora byli uváděny již u menší části studentů. U studentů ÚPV došlo k výměně, kdy na prvním místě je konzultace a pomoc s konkrétním případem a následuje rozšíření znalostí a profesní růst. Daná otázka nám odpovídá na DVO 1: Co je podle studentů pomáhajících profesí obsahem supervize?

Odpovědi na otázky 13,14 a 16 přinášejí vyhodnocení DVO 3: Jaká supervize je pro studenty pomáhajících profesí vyhovující? Z celkového počtu 93 studentů je pro studenty vyhovující supervize s externím supervizorem se zkušenostmi v sociální oblasti, která bude vedena jako individuální nebo skupinová a nejvíce bude orientována na zlepšení vztahů k pracovním problémům.

Na základě otázek 17 a 18 je vyhodnocena DVO4: Co by studenti pomáhajících profesí změnili v obsahu studijních plánů ohledně supervize? Na otázku odpovídalo všech 101 studentů, kteří by uvítali více informací a možnost vyzkoušet si praktickou supervizi ve škole. Studenti ÚZV však na možnost vyzkoušet si praktickou supervizi ve škole reagovali poloviční menšinou.

Jako doplňující byly zvoleny otázky 15, 19 a 20, které se ptaly na možnost zavedení supervize v zaměstnání studentů a zda může být pro výkon jejich zaměstnání přínosná. Studenti ÚPV i ÚZV stojí o zavedení supervize ve svém zaměstnání a považují ji za přínosnou. Poslední otázka se vztahovala k zavedení supervize do oblasti pomáhajících profesí danou zákonem. Studenti se z větší poloviny shodli o zákonné zavedení supervize do pomáhajících profesí.

Jaká je informovanost studentů pomáhajících profesí o supervizi? Výše uvedené závěry odpovídají na hlavní výzkumnou otázku. Studenti pomáhajících profesí UTB kombinovaného studia jsou informováni o supervizi, i když z větší části jen teoreticky a získali ji ve škole. Praktickou zkušenost mají spíše ze zaměstnání. Znají, co je obsahem supervize, jaké jsou druhy supervize a co jim může přinést pozitivního. Překvapením byl malý počet respondentů, který odpověděl na otázku, že praktickou zkušenost mají ze školy. Vzhledem k tomu, že se jednalo o studenty ÚZV a v obsahu jejich studijních plánů je supervize od-

borné praxe bylo toto zjištění zajímavé. Bylo by přínosné věnovat se tomuto zjištění i v budoucnu a odhalit proč studenti daný předmět neberou jako praktickou supervizi, ale spíše jako teorii.

ZÁVĚR

Tato bakalářská práce se zabývá informovaností studentů pomáhajících profesí o supervizi. Konkrétně studenty Univerzity Tomáše Bati, kteří studují v kombinované formě obory pomáhajících profesí.

V teoretické části je podán na základě studia literatury souhrnný pohled na supervizi a pomáhající profese. První kapitola je věnována teoretickým základům supervize a definuje supervizi jak obecně, tak se zabývá jejími cíly, funkcemi a druhy. Následující kapitola blíže specifikuje samotný supervizní proces. Seznamuje nás se supervizním vztahem a osobami s ním spojenými, jako je supervizor a supervizant. Dále přibližuje supervizní kontrakt, a jaké jsou jeho základní aspekty. Důležitou součástí je vysvětlení etických pravidel supervize. V závěrečné třetí kapitole se věnujeme pomáhajícím profesím. Poskytujeme přehled o tom, co je pomáhající profese a kdo vlastně je pracovník v pomáhajících profesích. V rámci této kapitoly se zabýváme též, jaké je místo supervize v pomáhajících profesích. Konkrétně vymezujeme studijní programy a obory Univerzity Tomáše Bati studentů pomáhajících profesí.

Praktická část je zaměřena na studenty Univerzity Tomáše Bati a jejich informovanosti o supervizi. Ve čtvrté kapitole na základě kvantitativního výzkumu, provedeného pomocí dotazníkového šetření byly zjišťovány odpovědi na hlavní a dílčí výzkumné otázky. Dále jsme seznámeni s výzkumným vzorkem, způsobem sběru a zpracováním dat. V závěru kapitoly je zpracováno detailní vyhodnocení dotazníku. Pátá kapitola shrnuje a interpretuje získaná data.

Doufám, že výsledky výzkumného šetření budou přínosem a pomohou při dalším plánování a sestavování studijních plánů studentů Univerzity Tomáše Bati.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] BÄRTLOVÁ, Eva, 2007. *Supervize v sociální práci*. Ústí nad Labem: FSE UJEP. ISBN 978-80-7044-952-3.
- [2] BEDNÁŘOVÁ, Zdena a Lubomír PELECH, 2003. *Slabikář sociální práce na ulici: supervize, streetwork, financování*. Brno: Doplněk. ISBN 80-7239-148-8.
- [3] BROŽOVÁ DOUBKOVÁ, Andrea a Kateřina THALENOVÁ, 2010. *Odborná praxe a supervize*. Liberec: TUL. ISBN 978-80-7372-687-4.
- [4] CARROLL, Michael a Margaret THOLSTRUPOVÁ, 2004. *Integrativní přístupy k supervizi*. Praha: Triton. ISBN 80-725-4582-5.
- [5] ČESKO. Vyhláška č. 505 ze dne 15. listopadu 2006 provádějící některá ustanovení zákona o sociálních službách. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2006. Dostupná z: <http://www.mpsv.cz/cs/3459/>.
- [6] ČESKO. Zákon č. 108 ze dne 14. března 2006. Zákon o sociálních službách. In: *Sbírka zákonů české republiky*. 2006, částka 37, s. 1257-1289. Dostupný také z <http://aplikace.mvcr.cz/sbirkazakonu/>.
- [7] ČESKÝ INSTITUT PRO SUPERVIZI [online]. Poslední aktualizace nezjištěna [cit. 2016-03-08]. Dostupné z: <http://www.supervize.eu/o-supervizi/co-je-supervize/>.
- [8] DVOŘÁČKOVÁ, Dagmar, 2010. Cíle a funkce supervize. *Sociální péče*. ISSN 1213-2330.
- [9] GABURA, Ján a Jana PRUŽIŇSKÁ, 1995. *Poradenský proces*. Praha: Sociologické nakladatelství. ISBN 80-85850-10-9.
- [10] GAVORA, Peter, 2000. *Úvod do pedagogického výzkumu*. Brno: Paido. ISBN 80-859-3179-6.
- [11] HANÁKOVÁ, Adéla, 2007. *Nové trendy v přípravě a uplatnění sociálních pracovníků*. Bratislava: OZ Sociálna práca. ISBN 978-80-89185-27-6.
- [12] HARTL, Pavel a Helena HARTLOVÁ, 2000. *Psychologický slovník*. Praha: Portál. ISBN 80-7178-303-X.
- [13] HAVRDOVÁ, Zuzana et al., 2008. *Praktická supervize*. Praha: Galén. ISBN 978-80-7262-532-1.

- [14] HAWKINS, Peter a Robin SHOHET, 2004. *Supervize v pomáhajících profesích*. Praha: Portál. ISBN 80-7178-71-5-9.
- [15] HORSKÁ, Bohuslava, 2010. *Supervize jako nástroj růstu pracovníků v pomáhajících profesích*. Brno. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Pedagogická fakulta, Katedra sociální pedagogiky. Vedoucí diplomové práce PhDr. Denisa Denglerová, Ph.D.
- [16] CHRÁSKA, Miroslav, 2011. *Metody pedagogického výzkumu. Základy kvantitativního výzkumu*. Praha: Grada. ISBN 978-247-1369-4.
- [17] JANKOVSKÝ, Jiří, 2003. *Etika pro pomáhající profese*. Praha: Triton. ISBN 80-7254-329-6.
- [18] JEKLOVÁ, Marta a Eva REITMAYEROVÁ, 2007. *Interní supervize*. Praha: Vzdělávací institut ochrany dětí. ISBN 978-80-86991-06-1.
- [19] KALINA, Kamil a kol., 2003. *Drogy a drogové závislosti*. Praha: Úřad vlády české republiky. ISBN 80-86734-05-6.
- [20] KOPŘIVA, Karel, 2000. *Lidský vztah jako součást profese: Psychoterapeutické kapitoly pro sociální, pedagogické a zdravotnické profese*. Praha: Portál. ISBN 80-7178-429-X.
- [21] MAROON, I., O. MATOUŠEK a H. PAZLAROVÁ, 2007. *Vzdělávání studentů sociální práce v terénu*. Praha: Karolinum. ISBN 978-80-246-1307-9.
- [22] MATOUŠEK, Oldřich a kol., 2003. *Metody a řízení sociální práce*. Praha: Portál. ISBN 80-7178-548-2.
- [23] MATOUŠEK, Oldřich, 2008. Vyd.2. *Slovník sociální práce*. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-368-0.
- [24] MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ ČR, 2008. *Standardy kvality sociálních služeb- výkladový sborník pro poskytovatele*. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR.
- [25] ŘEZNÍČEK, Ivo, 1994. *Metody sociální práce*. Praha: Sociologické nakladatelství. ISBN 80-85850-00-1.
- [26] SVOBODOVÁ, Petra a Martin VALÁŠEK, 2002. *Úvod do supervize: cyklický model:praktická příručka*. Tišnov: Sdružení SCAN. ISBN 80-86620-00-X.
- [27] ŠIMEK, Antonín, 2004. *Supervize - kazuistiky*. Praha: Triton. ISBN 80-7254-496-9.

- [28] TOŠNER, Jiří, 2013. *Metodika supervize v sociálních službách v podmínkách projektu Podpora transformace sociálních služeb v letech 2011-2013*. Praha: MPSV ČR.
- [29] ÚLEHLA, Ivan, 2005. *Umění pomáhat: učebnice metod sociální praxe*. Vyd. 2. Praha: Sociologické nakladatelství. ISBN 978-80-86429-36-9.
- [30] Univerzita Tomáše Bati, 2016 [online]. © 2000 – 2016 [cit. 2016-3-10]. Dostupné z: <https://stag.utb.cz/portal/studium/prohlizeni/>.
- [31] VENGLÁŘOVÁ, Martina, 2007. *Problematické situace v péči o seniory: příručka pro zdravotnické a sociální pracovníky*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-2170-5.
- [32] VENGLÁŘOVÁ, Martina a kol., 2013. *Supervize v ošetrovatelské praxi*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-4082-9.
- [33] VODÁČKOVÁ, Daniela a kol., 2002. *Krizová intervence*. Praha: Portál. ISBN 80-7178-696-9.

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

č.	číslo
DVO	dílčí výzkumná otázka
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
PP	pomáhající profese
s.	strana
Sb.	sbírka
SP	sociální pedagogika
UTB	Univerzita Tomáše Bati
ÚPV	Ústav pedagogických věd
ÚZV	Ústav zdravotnických věd
VS	všeobecná sestra
ZSP	Zdravotně sociální pracovník

SEZNAM GRAFŮ

Graf č. 1: Celkové vyhodnocení otázky č. 1 (vlastní zdroj).....	33
Graf č. 2: Celkové vyhodnocení otázky č. 2 (vlastní zdroj).....	34
Graf č. 3: Celkové vyhodnocení otázky č. 3 (vlastní zdroj).....	35
Graf č. 4: Celkové vyhodnocení otázky č. 4 (vlastní zdroj).....	36
Graf č. 5: Celkové vyhodnocení otázky č. 5 (vlastní zdroj).....	37
Graf č. 6: Celkové vyhodnocení otázky č. 6 (vlastní zdroj).....	38
Graf č. 7: Celkové vyhodnocení otázky č. 7 (vlastní zdroj).....	39
Graf č. 8: Celkové vyhodnocení otázky č. 8 (vlastní zdroj).....	40
Graf č. 9: Celkové vyhodnocení otázky č. 9 (vlastní zdroj).....	41
Graf č. 10: Celkové vyhodnocení otázky č. 10 (vlastní zdroj).....	42
Graf č. 11: Celkové vyhodnocení otázky č. 11 (vlastní zdroj).....	43
Graf č. 12: Celkové vyhodnocení otázky č. 12 (vlastní zdroj).....	44
Graf č. 13: Celkové vyhodnocení otázky č. 13 (vlastní zdroj).....	46
Graf č. 14: Celkové vyhodnocení otázky č. 14 (vlastní zdroj).....	48
Graf č. 15: Celkové vyhodnocení otázky č. 15 (vlastní zdroj).....	49
Graf č. 16: Celkové vyhodnocení otázky č. 16 (vlastní zdroj).....	50
Graf č. 17: Celkové vyhodnocení otázky č. 17 (vlastní zdroj).....	51
Graf č. 18: Celkové vyhodnocení otázky č. 18 (vlastní zdroj).....	52
Graf č. 19: Celkové vyhodnocení otázky č. 19 (vlastní zdroj).....	53
Graf č. 20: Celkové vyhodnocení otázky č. 20 (vlastní zdroj).....	54

SEZNAM TABULEK

Tabulka č. 1: Celkové vyhodnocení otázky č. 1 (vlastní zdroj).....	33
Tabulka č. 2: Celkové vyhodnocení otázky č. 2 (vlastní zdroj).....	34
Tabulka č. 3: Celkové vyhodnocení otázky č. 3 (vlastní zdroj).....	35
Tabulka č. 4: Celkové vyhodnocení otázky č. 4 (vlastní zdroj).....	36
Tabulka č. 5: Celkové vyhodnocení otázky č. 5 (vlastní zdroj).....	37
Tabulka č. 6: Celkové vyhodnocení otázky č. 6 (vlastní zdroj).....	38
Tabulka č. 7: Celkové vyhodnocení otázky č. 7 (vlastní zdroj).....	39
Tabulka č. 8: Celkové vyhodnocení otázky č. 8 (vlastní zdroj).....	40
Tabulka č. 9: Celkové vyhodnocení otázky č. 9 (vlastní zdroj).....	41
Tabulka č. 10: Celkové vyhodnocení otázky č. 10 (vlastní zdroj).....	42
Tabulka č. 11: Celkové vyhodnocení otázky č. 11 (vlastní zdroj).....	43
Tabulka č. 12: Celkové vyhodnocení otázky č. 12 (vlastní zdroj).....	44
Tabulka č. 13: Celkové vyhodnocení otázky č. 13 (vlastní zdroj).....	46
Tabulka č. 14: Celkové vyhodnocení otázky č. 14 (vlastní zdroj).....	48
Tabulka č. 15: Celkové vyhodnocení otázky č. 15 (vlastní zdroj).....	49
Tabulka č. 16: Celkové vyhodnocení otázky č. 16 (vlastní zdroj).....	50
Tabulka č. 17: Celkové vyhodnocení otázky č. 17 (vlastní zdroj).....	51
Tabulka č. 18: Celkové vyhodnocení otázky č. 18 (vlastní zdroj).....	52
Tabulka č. 19: Celkové vyhodnocení otázky č. 19 (vlastní zdroj).....	53
Tabulka č. 20: Celkové vyhodnocení otázky č. 20 (vlastní zdroj).....	54

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha I Dotazníkový formulář pro kvantitativní šetření

PŘÍLOHA I: DOTAZNÍK

Vážená kolegyně, Vážený kolego,

jmenuji se Gabriela Valášková a jsem studentkou 3. ročníku Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, oboru Sociální pedagogika. Ráda bych Vás požádala o spolupráci na výzkumu, jehož cílem je zjistit, jaká je informovanost studentů pomáhajících profesí o supervizi.

Dotazník, který máte před sebou, je určen studentům UTB v oborech všeobecná sestra, zdravotně sociální pracovník a sociální pedagogika. Dotazník je po obdržení vytištěn pod čísly a zpracován zcela anonymně. Zjištěné údaje budou sloužit pouze jako podklad pro zpracování mé bakalářské práce.

Pokud není uvedeno jinak, označte prosím pouze jednu z nabízených možností odpovědi např. **sociální pedagogika**.

Vyplněný dotazník prosím zašlete na emailovou adresu: gabina.valaskova@seznam.cz nebo g_valaskova@fhs.utb.cz.

Děkuji Vám za spolupráci a Váš čas.

Gabriela Valášková

1. Jaké je Vaše pohlaví?

- muž žena

2. Jaký je Váš věk?

- 20-29 let 30-39 let 40-49 let více než 50 let

3. Studentem jakého oboru jste?

- sociální pedagogika všeobecná sestra zdravotně sociální pracovník

4. Který ročník studujete?

- první ročník druhý ročník třetí ročník

5. V jaké oblasti pomáhajících profesí pracujete?

- sociální práce pedagogiky zdravotnictví

- nepracuji v oblasti pomáhajících profesí

6. Setkal(a) jste se s pojmem supervize?

- ano ne slyšel(a) jsem o ní, ale nevím, co znamená

Pokud jste na otázku č. 6 odpověděli ne nebo slyšel(a) jsem o ní, ale nevím, co znamená, prosím přejděte k otázce č. 17.

7. Kde jste se poprvé setkal(a) s pojmem supervize?

- při studiu v zaměstnání jinde (seminář, internet...)

8. Jakou máte zkušenost se supervizí?

- jen teoretickou jen praktickou teoretickou i praktickou žádnou

Pokud jste odpověděli jen teoretickou, pokračujte k otázce č. 12.

9. Kde praktická zkušenost se supervizí probíhala?

- ve škole v zaměstnání ve škole i v zaměstnání

10. Jak tuto zkušenost vnímáte?

- pracovní povinnost ztrátu času přátelské posezení s kolegy
 možnost řešení svých osobních problémů možnost rozvíjet své praktické dovednosti a schopnosti jiné

Pokud jste na otázku č. 9 odpověděli ve škole nebo v zaměstnání pokračujte k otázce č. 12.

11. Která zkušenost se supervizí byla pro Vás přínosnější?

- ve škole v zaměstnání ve škole i v zaměstnání jinde (seminář, školení...)
 ani jedna

12. Co je dle Vašeho názoru obsahem supervize? (až 3 možnosti)

- konzultace a pomoc s konkrétním případem emocionální podpora
 zlepšení atmosféry na pracovišti prevence před profesním selháním
 rozšíření znalostí a profesní růst sebereflexe a zhodnocení zvenčí
 zlepšení komunikačních dovedností získání nového pohledu na věc

13. Jaký druh supervize by Vám vyhovoval(a)? (až 3 možnosti)

- individuální skupinová týmová případová poradenská
 výuková podpůrná jiná

14. Jako supervizora byste upřednostnil(a)?

- interní supervizor externí supervizor se zkušenostmi v sociální oblasti externí supervizor bez zkušeností v sociální oblasti

15. Může být supervize pro výkon Vašeho povolání přínosná?

- rozhodně ano spíše ano nevím spíše ne rozhodně ne

16. Jaké pozitivní změny může mít pro Vás supervize?

- lepší vztah ke klientům lepší vztah k profesi
 lepší vztah k pracovním problémům pomáhá upevňovat vztahy na pracovišti
 jiné

17. Uvítali byste více informací o supervizi ve škole?

- rozhodně ano spíše ano informace považuji za dostačující spíše ne
 rozhodně ne

18. Chtěli byste zkusit i praktickou možnost supervize ve škole

- rozhodně ano spíše ano nevím spíše ne
 rozhodně ne

19. Uvítal(a) byste možnost zavedení supervize ve Vašem zaměstnání?

- rozhodně ano spíše ano nevím spíše ne rozhodně ne

20. Souhlasili byste, aby supervize byla povinná ze zákona u všech pomáhajících profesí?

- rozhodně ano spíše ano nevím spíše ne rozhodně ne

Děkuji Vám za vyplnění dotazníku.